

FÖRSVARSMÅKTTEN

Reglemente

Parad 1: Stats- och förbandsceremonier

2017

REGLEMENTE

Parad 1: Stats- och förbandsceremonier

R PARAD 1 2017

REGLEMENTE

© Försvarsmakten

Bilder på omslaget: Marcus Olsson Åhlén, FM/Combat Camera

Grafisk bearbetning: Fv Patrik Laestadius

Produktionsid: 170529-015

Produktionsformat: Word

Publikationsområde: UTB

Tryck: Print on demand vid behov

REGLEMENTE

VIDAR-handling: FM2017-11597:2

Beslut om fastställande av Reglemente Parad 1: Stats- och förbandsceremonier

Reglemente Parad 1: Stats- och förbandsceremonier. (R PARAD 1 2017) fastställs att gälla från och med 2017-09-15. Publikationen har inget registrerat M-nr.

Följande upphävs 2017-09-15:

M7739-351087, Instruktion för Försvarmakten, Ceremonier 2010 kapitel 1 och 2, gällande från 2011-01-01.

Publikationen tillgängliggörs genom publicering på intranätet emilia, på www.forsvarsmakten.se och www.hemvarnet.se

Detta beslut är fattat av generallöjtnant Johan Svensson. I den slutliga handläggningen har som föredragande deltagit förvaltare Patrik Laestadius och överste Lena Persson Herlitz, C PROD UTB. Den sistnämnde tillika föredragande.

Johan Svensson
C PROD

Lena Persson Herlitz

REVIDERING - ÄNDRINGSLOGG

Nr	Mom	Omfattning	Datum föredragning Beslut av	VIDAR handling nr
0		Ursprunglig fastställelse	2017-09-15 C PROD	FM2017-11597:2

Sida avser sidnummer i den rättade versionen.
Ändringar i texten framgår av ändringsmarkör.

Kom ihåg!

Om du läser denna publikation i pappersform – kontrollera att du har den senaste utgåvan. Fastställd och gällande utgåva finns alltid publicerad på försvarsmaktens intranät.

Förslag på ändringar ska skickas till HKV/PROD UTB: prod-utb-statscerm@mil.se

Förord

Försvarsmaktens ceremonier ska genomföras på ett korrekt och värdigt sätt.

Syftet med serien av reglementen och handböcker ”Parad” (PARAD1/8) är att utgöra Försvarsmaktens gemensamma grund för formellt uppträdande i sluten ordning, parader och myndighetens traditionsvård. Arméns, marinens och flygvapnets olika traditioner har i det längsta omhändertagits och endast förändrats där enhetlighet inom Försvarsmakten är särskilt påkallad.

Reglementena innehåller bindande bestämmelser och förhållningssätt för Försvarsmaktens uppträdande i ceremoniella sammanhang. Handböckerna innehåller anvisningar med förklaringar och beskrivningar för tjänstens genomförande.

Reglementet PARAD 1 utgör Försvarsmaktens grundbestämmelser för stats- och förbandsvisa ceremonier.

Deltagande i statsceremonier är en av Försvarsmaktens uppgifter och genomförande av förbandsvisa ceremonier och traditionsvård är en del av den militära miljön och utgör en del i myndighetens vård av sitt kulturarv. Ceremonier och sättet att utföra dem uppmärksammas av försvarsmaktens personal, allmänheten och av utländska turister, gäster och observatörer. Väl genomförda bidrar de till att skapa respekt för Försvarsmakten och stärker deltagarnas känsla för förbandsandan.

Varje chef måste vara beredd att anpassa parader efter de förutsättningar som råder. Särskild hänsyn måste tas till t.ex: väderlek, åskådare, deltagande kamratföreningar och resultat av samverkan med t.ex. kommun och andra deltagande myndigheter.

Innehållet i denna publikation omfattas inte av sekretess.

Läsanvisning

Gemensamma anvisningar för publikationsserien PARAD.

- Med förband avses försvarsmaktens olika organisationsenheter.
- Med förbandschef förstås även annan befattningshavare som innehar eller tilldelats motsvarande befogenheter.
- Med krigsförbandschef förstås även annan befattningshavare som innehar eller tilldelats motsvarande befogenheter.
- Med trupp förstås även besättning vid fartyg m.m.
- Med kompani förstås även skvadron, flygdivision eller annan motsvarande militär enhet.
- Med fana, fanvakt och fanförare förstås även dragonfana/standar, standarvakt och standardförare samt i flottan flagga, flaggvakt och flaggförare.
- Vad avser sammansättning och bärande av uniformsdräkter gäller bestämmelserna i Försvarsmaktens uniformsbestämmelser.

Publikationsserien omfattar:

Typ	Namn	Omfattning
Reglemente	PARAD 1	Stats- och förbandsvisa ceremonier
Reglemente	PARAD 2	Flaggor, fälttecken och heraldik
Reglemente	PARAD 3	Formellt uppträdande
Handbok	PARAD 4	Marinen
Handbok	PARAD 5	Militärmusik
Handbok	PARAD 6	Traditionsvård
Reglemente	PARAD 7	Salut
Reglemente	PARAD 8	Högvakt

REGLEMENTE

Innehåll

Förord	5
Läsanvisning	6
1. Statsceremonier	13
1.1. Grunder	13
1.2. Högvakt vid statschefens residens	14
1.2.1. Allmänt och omfattning	14
1.2.2. Informationstjänst	15
1.3. Statsbesök	15
1.3.1. Historik	15
1.3.2. Allmänt och omfattning	15
1.3.3. Genomförande i stort	17
1.3.4. Honnörskompani	18
1.3.5. Honnörsvakt	19
1.3.6. Drabantvakt	20
1.3.7. Paraderande styrka längs kortegéväg	20
1.4. Riksmötets öppnande	22
1.4.1. Historik	22
1.4.2. Omfattning	23
1.4.3. Honnörskompaniet	23
1.5. Högtidligheter inom det Kungl. Huset	24
1.5.1. Historik	24
1.5.2. Genomförande i stort	24
1.6. Högtidliga audienser	25
1.6.1. Historik	25
1.6.2. Allmänt och omfattning	25
1.6.3. Genomförande	26
1.6.4. Honnörsstyrka	27
1.7. Statsbegravning	28
1.7.1. Historik	28
1.7.2. Allmänt	28
1.7.3. Utrustning	28
1.7.4. Flaggning	28
1.7.5. Sorgtecken och sorgflor	28
1.7.6. Riksbaneret och Serafimerbaneret	29

REGLEMENTE

1.7.7.	Sorgesalut	29
1.7.8.	Kistvakt, begravning, häckbildning, eskort m.m.	29
1.8.	Kungliga begravningar (som inte utgör statsbegravning).....	30
1.8.1.	Allmänt	30
1.8.2.	Flaggning	30
1.8.3.	Särskilda bestämmelser	30
1.9.	Nationaldagen	31
1.9.1.	Historik	31
1.9.2.	Genomförande	31
1.10.	Mottagning av omkomna och stupade i internationell tjänst	32
1.10.1.	Allmänt	32
1.10.2.	Fullständiga militära hedersbetygelser	32
1.10.3.	Begränsade militära hedersbetygelser.....	34
1.10.4.	Utan särskilda militära hedersbetygelser	36
1.11.	Veterandagen.....	37
1.11.1.	Allmänt	37
1.11.2.	Deltagande enheter ur Försvarsmakten.....	37
1.11.3.	Kransar.....	38
1.11.4.	Genomförande vid veteranmonumentet i Stockholm	38
2.	Förbandsanknutna ceremonier.....	41
2.1.	Allmänna ceremonier.....	41
2.2.	Paradering i förband.....	41
2.2.1.	Uppställning	41
2.2.2.	Avlämning	42
2.2.3.	Parad för fanan.....	42
2.2.4.	Inspektion	43
2.2.5.	Fanmarsch.....	44
2.2.6.	Upplösning av parad.....	45
2.3.	Soldaterinran	46
2.3.1.	Lydelse	46
2.3.2.	Historik.....	46
2.3.3.	Allmänt.....	46
2.3.4.	Genomförande	47
2.4.	Korum	47

REGLEMENTE

2.4.1.	Historik	47
2.4.2.	Allmänt	48
2.4.3.	Genomförande	49
2.5.	Inspektion av förband	50
2.5.1.	Allmänt	50
2.5.2.	Omfattning	50
2.5.3.	Genomförande	50
2.6.	Kungliga besök	51
2.6.1.	Historik	51
2.6.2.	Deltagare	52
2.6.3.	Genomförande	52
2.7.	Överlämning av fälttecken	55
2.7.1.	Historik	55
2.7.2.	Allmänt	55
2.7.3.	Genomförande	55
2.8.	Överlämning av fälttecken vid chefsbyte	63
2.8.1.	Genomförande	63
2.9.	Minnes- och jubileumsceremonier	64
2.9.1.	Historik	64
2.9.2.	Allmänt	65
2.9.3.	Omfattning	65
2.9.4.	Genomförande	65
2.10.	Saknade kamraters formation	66
2.10.1.	Allmänt	66
2.10.2.	Genomförande	66
2.11.	Kransnedläggning	67
2.11.1.	Allmänt	67
2.11.2.	Deltagande	67
2.11.3.	Exempel på genomförande	67
2.12.	Avtäckning av minnesmärke	69
2.12.1.	Historik	69
2.12.2.	Allmänt	69
2.13.	Honnörsstyrkor	70
2.13.1.	Allmänt	70
2.13.2.	Organisation	70
2.13.3.	Signaler	71

REGLEMENTE

2.13.4.	Hälsning med honnørsstyrka	72
2.13.5.	Genomförande	73
2.13.6.	Paradering i trappa	74
2.13.7.	Hedersvakt vid flygplan	74
2.13.8.	Hedersvakt vid bröllop	75
2.14.	Förbimarsch i parad	76
2.14.1.	Historik	76
2.14.2.	Allmänt	76
2.14.3.	Genomförande	78
2.15.	Eskort	80
2.15.1.	Historik	80
2.15.2.	Allmänt	80
2.15.3.	Genomförande	80
2.16.	Svenska och utländska officiella besök	82
2.16.1.	Historik	82
2.16.2.	Omfattning	82
2.16.3.	Utländska örlogsbesök	82
2.16.4.	Svenska och utländska officiella besök vid förband (motsv.)	83
2.17.	Internationella ceremonier	83
2.17.1.	Allmänt	83
2.17.2.	Genomförande	83
2.17.3.	Uppställning/formering	83
2.18.	Militär personals medverkan vid begravning	84
2.18.1.	Historik	84
2.18.2.	Militärbegravning	84
2.18.3.	Genomförande	87
2.18.4.	Militär medverkan vid annan begravning	89
2.19.	Medaljparad	90
2.19.1.	Historik	90
2.19.2.	Genomförande	90
2.20.	Prisutdelning	91
2.20.1.	Genomförande	91
2.21.	Examensparad	92
2.21.1.	Genomförande	92

REGLEMENTE

3. Parader med fälttecken m.m	93
3.1. Historik	93
3.1.1. Grunder	94
3.2. Fanvakter	94
3.2.1. Fanvakt	94
3.2.2. Liten fanvakt	94
3.2.3. Officersfanvakt	95
3.2.4. Enskild fanförare	95
3.2.5. Två fälttecken i samma fanvakt	95
3.2.6. Fanvakt i fordon	96
3.3. Genomförande	97
3.3.1. Förberedelser	97
3.3.2. Parad för fana	97
3.3.3. Troppning	98
3.3.4. Fanmarsch	100
3.4. Kommandotecken	101
3.5. Kompanitecken	101
3.5.1. Grunder	101
3.5.2. Förande	101
Redaktionell information	102
Bildförteckning	103
Kapitel 1	103
Kapitel 3	103
Litteratur/Källförteckning	104
Regler, bestämmelser och handböcker som påverkat innehållet i detta reglemente	104

REGLEMENTE

REGLEMENTE

1. Statsceremonier

Med statsceremonier avses för Försvarsmakten, ceremoniell verksamhet kopplad till: Bevakning av statschefens residens (högvakt), statschefens mottagande av främmande sändebud (högtidliga audienser), statsbesök, vissa officiella besök, riksmötets öppnande, nationaldagsfirande, firande av veterandagen, örlogsbesök, högtidligheter inom det Kungliga huset samt mottagande av försvarsmaktens personal som i tjänst utom riket stupat eller omkommit.

Bild 1:1 Honnörskompani och honnörsvakt under marsch mot Kungl. Slottet

1.1. Grunder

Militära hederbetygelser är en symbol för vår nations vilja att försvara vårt land.

Statsceremoniers genomförande i detalj regleras genom att Kommendantsstaben i Stockholm utfärdar garnisonsorder (GarnO). För genomförande av parader, tilläggsuppgifter, bevakning och inre tjänst vid de kungliga slotten utfärdar Kommendanten i Stockholm nödvändiga instruktioner.

För mottagande av omkomna och stupade utom riket ges därutöver direktiv av Högkvarteret (INS) i samråd med kommendantsstaben.

REGLEMENTE

1.2. Högvakt vid statschefens residens

1.2.1. Allmänt och omfattning

Försvarmakten är genom förordning ålagd att svara för bevakning av statschefens residens vilket utförs som högvakt vid Stockholms- och Drottningholms slott.

Vaktparad och högvaktsavlösning med och utan militärmusik är en av Försvarmaktens viktiga utåtriktade verksamheter. Drygt 800 000 åskådare beräknas årligen bevittna högvaktsceremonierna på yttre borggården vid Stockholms slott. Åskådarnas uppfattning om Försvarmakten grundar sig i mycket på hur vaktparad med högvaktsavlösning genomförs. Genomförandet har stora värden inte bara för myndigheten utan också för Stockholms stad och Sverige.

Högvaktstjänsten fördelas mellan förbanden i verksamhetsuppdrag (VU). Vakturlistor för nästkommande år samt kompletterande anvisningar och detaljbestämmelser till berörda förband och musikkårer utfärdas som garnisonsorder (GarnO) som skickas ut i början av december året innan till vaktgivande förband och musikkårer m.fl.

Högvaktens indelning och genomförande av den ceremoniella tjänsten regleras i reglementet PARAD 8. Rutiner för inre tjänst, bevakningstjänst och tilläggsuppgifter regleras i GarnO.

Kommandanten i Stockholm reglerar genomförande av beriden vaktparad i instruktion.

Bild 1:2 Paradering vid gevärsbron på Stockholms slott

REGLEMENTE

1.2.2. Informationstjänst

Högvaktstjänsten bör även utnyttjas för upplysnings- och informationsverksamhet i anslutning till högvaktsceremonierna. Informationsverksamhet kan exempelvis ske före avmarsch till Kungl. Slottet och/eller efter genomförandet.

Samverkan med chefen för kommandantstaben i Stockholm ska alltid ske i god tid före planerad informationsverksamhet.

1.3. Statsbesök

Bild 1:3 Paradering längs kortegeväg

1.3.1. Historik

Hedersbetygelser i samband med utländska statschefers besök har rötter från medeltiden. Statsbesök i dess nuvarande form utvecklades under 1800- talet. Enligt internationell praxis krävs en viss miniminivå på militära och civila hedersbetygelser.

1.3.2. Allmänt och omfattning

Ett utländskt statsbesök i Sverige varar normalt i tre dagar. HKV beslutar om tilläggsdirektiv för att ställa resurser till förfogande. Kommandantstaben ger ut detaljbestämmelser för genomförandet via GarnO.

REGLEMENTE

Ankomstdagen

Vid ankomstceremonin på inre borggården bär enskilt uppträdande militär personal daglig dräkt C 1 (vid behov förstärkt med kappa) om inte högtidsdräkt (A 1) med sidogevär anbefalls. Kungen uppträder i regel i högtidsdräkt med sidogevär vid mottagningsceremonin.

Ankomst med flyg

Flygeskort.

Paradering med stor
honnörsvakt på flygplatsen.

Eskorterad (polisen)
biltransport till startplats för
kortege.

Kortege genom staden med
paraderande styrka uppställd
längs delar av kortegevägen.

Välkomstceremoni på Kungl.
Slottets inre borggård samt
paradering inne i slottet.

Ankomst med fartyg

Eskort med örlogsfartyg.

Svarssalut.

Embarkering av kungaslupen
Vasaorden för transport till kaj,
som regel nedanför
Nationalmuseum eller
Logårdstrappan.

Kortege genom staden med
paraderande styrka uppställd
längs delar av kortegevägen.

Välkomstceremoni på Kungl.
Slottets inre borggård samt
paradering inne i slottet.

*Om ankomsten sker till
Logårdstrappan äger inte
kortege genom staden rum.*

Ankomst med järnväg

Paradering med stor
honnörsvakt i anslutning till den
kungliga vänthallen på
Stockholms centralstation.

Kortege genom staden med
paraderande styrka uppställd
längs delar av kortegevägen.

Välkomstceremoni på Kungl.
Slottets inre borggård samt
paradering inne i slottet.

Besöksdagarna

Andra besöksdagen genomförs som regel inga militära ceremonier.

Avresedagen

Parader utförs som regel endast i anslutning till avskedsceremoni på Kungl. Slottet samt vid avfärd från Sverige. Sista dagen tillbringas ofta i annan del av landet, där också avskedsceremonin sker. Paraderande trupp bär trupparaddräkt. Representanter ur Försvarsmakten som inte är truppförande befäl bär, om inte annat anbefallts, daglig dräkt (C 1).

REGLEMENTE

1.3.3. Genomförande i stort

Bild 1:4 Täten på stor beriden eskort

I Stockholm

Verksamhet

Parad vid ankomstplatsen

Omfattning m.m.

Honnörsstyrka utan musikkår paraderar på flygplats, kaj respektive järnvägsstation.

Kortege

Hästanspänd kortege eller bilkortege från startplats (Hovstallet, Armémuseum, ankomstkaj eller Stockholms centralstation).
Stor beriden eskort ur Livgardet medverkar. Beriden eskort deltar normalt även vid bilkortege.

Paraderande trupp längs kortegevägen

Minst 500 soldater med befäl och fanförelse för respektive förband paraderar från Gustav Adolfs Torg längs: Norrbro, Lejonbacken, Skeppsbron, Slottsbacken över yttre borggården intill Västra valvet i Kungl. Slottet. Paraderande förband bär trupparaddräkt.

Salut

Vid ankomst med statsfartyg avges salut från salutstation i Stockholm eller särskilt avdelat örlogsfartyg.

Militärmusik

Militärmusikkåren medverkar med huvuddel av musikkår på Norrbro, nedanför Logårdstrappan och inre borggården.
Musikavdelning (minst spel) ska medverka vid Lejonbacken, vid gevärsbron på yttre borggården samt uppe i Västra slottsvalvet.

Honnörskompani

Honnörskompani, med svensk tretungad fana, paraderar på inre borggården. (I regel grenadjärkompani ur Livgardet).

Honnörsvakter i Kungl.

Honnörsvakt paraderar i trapporna i västra slottsvalvet. (I regel stor grenadjärvakt ur Livgardet).

REGLEMENTE

Slottet.	Drabantvakt om 1 officer och 24 meniga och gruppbefäl paraderar inne i västra slottsvalvet. (Karl XI:s drabantuniform). Efter galamiddagen första dagen paraderar drabantvakt om 1 officer och 12 meniga och gruppbefäl. (Karl XII:s drabantuniform).
Musikunderhållning	Militärmusikensemble medverkar normalt vid galamiddag på ankomstdagens kväll.
Högvakten	Högvakt (för endast tretungad svensk fana) och spel paraderar på gevärsbron i samband med kortegen på ankomstdagen och i de fall gästande statschef lämnar Kungl. Slottet vid avresan. Övrig paradering vid högvakten regleras i GarnO och vid muntliga ordregivningar.

Vid avresa från Sverige (oftast från annan ort än Stockholm)

Vid hemfärd från flygplats, kaj eller järnvägsstation paraderar honnörsvakt samt en militärmusikkår.

1.3.4. Honnörskompani

Bild 1:5 Grenadjärkompani ur Livgardet

Uppgift

Honnörskompaniets uppgift är att utgöra ceremoniell vakt på slottets inre borggård. Honnörskompani med grenadjärer benämns grenadjärkompani och kan endast utgå ur Livgardet/infanteri.

REGLEMENTE

Trupp

Honnörskompaniet utgörs av:

Befattning	Anmärkning	Uniform
Kompanichef	Lägst kapten	Grenadjärkompani bär uniform m/1886 stor parad med grenadjärutrustning.
Fanförare	Lägst fänrik	
2:e fanförare	Lägst fanjunkare	
Fanvakt	8 gruppbefäl och meniga	
Honnörskompani	72 gruppbefäl och meniga	
2–4 kalfaktorer		

Rangering

Honnörskompaniet rangeras så att de längsta soldaterna placeras på flankerna och i fallande längd mot mitten.

1.3.5. Honnörsvakt

Uppgift

Honnörsvaktens uppgift är att utgöra ceremoniell vakt i Västra valvets trapphus. Honnörsvakt med grenadjärer benämns grenadjärvakt och kan endast utgå ur Livgardet/infanteri.

Trupp

Honnörsvakten utgörs av:

Befattning	Anmärkning	Uniform
Vaktchef	Lägst löjtnant	Grenadjärvakt bär uniform m/1886 stor parad med grenadjärutrustning.
Fanförare	Lägst fänrik	
Honnörsvakt	40 gruppbefäl och meniga	
1 kalfaktor		

Genomförande i stort

Honnörsvakten ställer upp på två täter jämte honnörskompaniet vilket bildar en sammanhållen enhet för marsch till Kungl. Slottet. Honnörsvakten gör halt på anbefalld plats (i regel västra valvet) och grupperas i trappan. Honnörsvakten skyddrar gevär under statscefernas vandring upp för trapporna.

REGLEMENTE

1.3.6. Drabantvakt

Drabantvaktens uppgift är att utgöra ceremoniell vakt i våningen omedelbart ovan honnörsvakten. Därutöver paraderar drabantvakten på särskilda postställen i Kungl. Slottet.

Bild 1:6 Carl den XI Drabanter under marsch till grupperingsplatsen i Kungl. Slottet

1.3.7. Paraderande styrka längs kortegéväg

Respektive avdelat förband får genom aktuell garnisonsorder uppgift att paradera längs kortegévägen. Trupparaddräkt bärs och respektive förbands fälttecken förs.

Paradering med trupp sker i regel vid tillfällen då kortegé genomförs.

Bild 1:7 Exempel på paraderande styrka vid statsbesök

REGLEMENTE

Förutom kontingentschef bör en underavdelningschef per ca 50 man vara avdelad. Befäl ska stå 1,25 m framför trupplinjen.

Kontingentschef ska stå på höger sida (i kortegens marschriktning) och i början på respektive kontingent med 1:e fanförare ca 3 m till höger om sig.

Underavdelningschefer står i mitten på respektive avdelning.

Öppningen mellan de paraderande linjerna ska vara minst 5 m med hänsyn till deltagande hästar och fordon (om möjligt större om de lokala omständigheterna medger det).

Genomförande

Moment	Genomförande	Anmärkning
1.	Uppmarsch i slutna ordning	
2.	Gruppering på anbefalld sträcka	Paraderande styrka ordnas på båda sidor om kortevägen. Lucka bestäms i varje särskilt fall beroende på sträcka och tillgång på trupp.
3.	Kontingentschef kommenderar: Giv akt!	Vid första antydan att kortegen (processionen) närmar sig
4.	Kontingentschef kommenderar: Skyldra – gevär!	När kortegens (processionens) tät är på ca 100 m avstånd. Samtidigt gör befäl utrustat med sabel stor salut och 1:e fanförare hälsar med fana (motsv.) om kungen, drottningen eller gästande statschef deltar i kortegen. I övriga fall sker hälsning med liten salut och fanan (motsv.) föras i givakt.
5.	Kontingentschef kommenderar: I armen – gevär!	När eventuell beriden eskorttropps kö har passerat.

I samband med paradering ska följande observeras:

- Vid hälsning med fana ska inte halv vändning åt höger göras. Fanstången ska vid hälsningen vara riktad längs med ledet.
- Parad ska beordras och lägsta lystringsgrad är lystring.
- Respektive underavdelning ska marschera i slutna ordning till paradplatsen och därefter på kolonn, på enklaste sätt, gruppera vid respektive plats.
- Kontingentschef ska visitera egen trupp när gruppering på paradplatsen är klar.

REGLEMENTE

1.4. Riksmötets öppnande

Bild 1:8 Grenadjärkompani och standarvakt

1.4.1. Historik

Som Sveriges första riksmöte räknas det s.k. Arboga möte 1435. Fram till 1600-talets början kallades till riksdag endast vid enstaka tillfällen och dess möten reglerades först i 1634 års regeringsform. 1723 års riksdagsordning innebar att riksdag skulle sammankallas minst vart tredje år. Riksdagsordningen från 1810 föreskrev möte vart femte år; 1845 ändrades detta till vart tredje och 1866 till varje år.

Öppnandet av en riksdag inramades av ceremonier och parader. Före 1810 kunde riksdag hållas på olika orter i riket, även om huvudstaden var den vanligaste platsen. Riksdagens högtidliga öppnande i Rikssalen på Kungl. Slottet ägde rum sista gången 1974. Enligt bestämmelserna i 1974 års regeringsform äger riksmötets öppnande numera rum i riksdagshuset.

Varje år börjar Sveriges riksdag sitt nya arbetsår en tisdag i september (vid valår i regel i oktober). Livgardet deltar med häckbildning samt eskort för att symboliskt skydda statschefen och demokratin. I samband med riksmötets öppnande genomförs även en parad genom staden med avmarsch från Artillerigården och med samma marschväg som vaktparaden.

REGLEMENTE

1.4.2. Omfattning

Honnörskompani, eskortskvadron och musikkår paraderar utanför Riksdagshuset i samband med riksmötets öppnande.

Omfattning	Verksamhet	Deltagare
Paradering vid gudstjänst.	Deras Majestäter (DD.MM) går i procession från Kungl. Slottet (västra valvet) över yttre borggården till gudstjänst i Storkyrkan. Motsvarande parad äger rum efter gudstjänsten.	Tjänstgörande och pågående högvakt samt musikkår.
Musik vid Stallplan	Musikkår konserterar på Stallplan (vid Mynttorget) när riksdagsledamöterna går från Riksdagshuset till Storkyrkan.	Musikkår.
Kortege	DD.MM färdas ca. 1 timme efter gudstjänstens slut i hästanspänd kortege med beriden stor eskort till Riksdagshuset (Riksplan).	Eskortskvadron.
Honnörskompani och musikkår	Honnörskompani och musikkår paraderar vid Riksdagshuset (Riksplan). Motsvarande parad (utan beriden eskort) äger rum på Riksplan efter det att öppningsceremonin i riksdagshuset är avslutad och DD.MM lämnar riksdagen i bil.	Vakthavande major från LG/infanteri. Representanter ur försvarsmaktens ledning. Kommendanten i Stockholm. I regel grenadjärkompani ur Livgardet och Livgardets fana. Musikkår.

1.4.3. Honnörskompaniet

Trupp

Honnörskompani med grenadjärer benämns grenadjärkompani och kan endast utgå från Livgardet/infanteri.

Honnörskompaniet utgörs av:

Befattning	Anmärkning	Utrustning
Vakthavande major	Normalt disponenten	Daglig dräkt m/1886 med lägermössa och vaktkäpp.
Kompanichef	Lägst kapten	Grenadjärkompani bär uniform m/1886 stor parad med grenadjärutrustning.
4 plutonchefer	4 yrkesofficerare	
Fanförare	Lägst fänrik	
Honnörskompani	80 gruppbefäl och meniga	
4–8 kalfaktorer		

REGLEMENTE

1.5. Högtidligheter inom det Kungl. Huset

1.5.1. Historik

Trontillträden, vigslar och liknande tilldragelser inom det Kungliga Huset har högtidlighållits sedan tidig medeltid, medan födslar och födelsedagar började firas i början av 1600-talet. Jubileumsfiranden härstammar främst från 1800-talet.

Bild 1:9 Paradering vid deras kungliga högheter Prins Carl Philip och Prinsessan Sofias bröllop

1.5.2. Genomförande i stort

Verksamhet

H.M. Konungens födelsedag
(den 30 april)

Omfattning

Kungen deltar som regel vid högvaktsavlösningen på Kungl. Slottet i Stockholm. Beriden högvakt ur Livgardet med beriden standarvakt tjänstgör i regel.

Förband ur Livgardet bär stor paraddräkt.

H.M. Drottningens födelsedag
(den 23 december)

Förband ur Livgardet bär stor paraddräkt.

H.K.H. Kronprinsessans
födelsedag (den 14 juli) och
namnsdag (den 12 mars)

Kronprinsessans födelsedag firas normalt på Öland. Födelsedagen och namnsdagen kan högtidlighållas i Stockholm. Musikkår kan genomföra ett musikprogram på Kungl. Slottets inre borggård. Tjänstgörande och pågående högvakt med fana paraderar. Förband ur Livgardet bär stor paraddräkt.

REGLEMENTE

Vid övriga kungliga födelsedagar Högtidligheter kan förekomma på Kungl. Slottet.

Vid övriga kungliga högtidligheter Försvarsmakten kan, efter önskemål av H.M. Konungens stab, besluta att militära hedersbetygelser i form av t.ex. honnörsstyrkor, häckbildning, beriden eskort samt att musikkårer ska tjänstgöra.

1.6. Högtidliga audienser

1.6.1. Historik

Bruket att med högtidliga audienser ta emot särskilda sändebud från främmande makt härstammar från renässansen. I Sverige påbörjades utvecklingen av detta av Gustav Vasa och vidareutvecklades sedan framförallt under stormaktstiden när det blev vanligt att man skickade en "ambassad" till ett land i särskilt syfte, d.v.s. ett sändebud åtföljt av ett stort följe och ofta medförande dyrbara gåvor. Ceremonier, såväl för att markera det egna landets makt som för att visa artighet mot det främmande sändebudet, kom att bli ett mycket viktigt inslag i det internationella utbytet. Under Wienkongressen 1815 antogs bestämmelser för suveräna staters beskickningar hos varandra. De diplomatiska sändebuden, under senare år oftast med ambassadörs titel, företräder sitt lands statschef och har sedan lång tid tillbaka visats särskilda hedersbetygelser. De nu gällande bestämmelserna finns reglerade i 1961 års Wienkonvention.

Det ceremoniel som används i våra dagar har varit relativt oförändrat sedan slutet av 1800-talet och har sin motsvarighet i andra länder.

1.6.2. Allmänt och omfattning

Statschefen mottar utländska ambassadörer i högtidlig audiens efter hand som dessa tillträder sin tjänst i Sverige. De lämnar i samband med audiensen sina kreditivbrev, d.v.s. fullmakten på sin behörighet att företräda sina respektive länder.

De högtidliga audienserna planeras och genomförs i samverkan mellan hovet och utrikesdepartementet (UD). Av praktiska skäl äger högtidliga audienser rum med 3–4 ambassadörer per gång vid 3–5 tillfällen per halvår.

En ambassadör i taget (med en halvtimmes mellanrum) körs tillsammans med en introduktör från UD i hästanspänd galavagn ur Hovstallet, från UD förbi paraderande högvakt på yttre borggården, till östra slottsvalvet. Därefter går ambassadören med introduktör och åtföljande ambassadpersonal i procession förbi den paraderande honnörsvakten upp till audiensvåningen, där ambassadören ensam träffar kungen under 15–20 minuter.

Därefter föreställs åtföljande ambassadpersonal för kungen. Motsvarande procession äger rum när ambassadören lämnar audiensvåningen, varefter avfärd med bil sker genom södra slottsvalvet.

REGLEMENTE

1.6.3. Genomförande

Verksamhet

Ambassadören anländer till Kungl. Slottet

Ankomst till inre borggården

Mottagning i östra valvet

Utanför kungens audiensrum

Omfattning

Högvakten och tillfört spel paraderar på yttre borggården med högvaktens fana.

Om möjligt ska musikavdelning spela på inre borggården.

Liten honnörssvakt (i regel liten grenadjärvakt ur Livgardet med Livgardets fana) och en militärmusikavdelning paraderar i trappan inne i Östra slottsvälvningen upp till audiensvälvningen.

Vakthavande majorer ur Livgardet och ur högvakten paraderar. Officerare ur Livgardet bär stor paraddräkt med kask/hjälm (med plym), sidogevär, vaktbricka och vaktkäpp. Vakthavande major ur högvakten bär högtidsdräkt (A 1) med skärmmössa, vaktkäpp och sidogevär. Två kammarpager ur Försvarsmakten står post och har bl. a till uppgift att öppna och stänga dörren till audiensrummet.

Bild 1:10 Kammarpager

REGLEMENTE

1.6.4. Honnørsstyrka

Uppgift

Honnørsstyrkan utgörs av en anpassad liten honnörsvakt med uppgift att ceremoniellt bevaka slottets inre delar (östra valvets trapphus) och utgöra statschefens hedervakt när de blivande utländska ambassadörerna överlämnar sina kreditivbrev i personlig audiens. Honnörsvakt med grenadjärer benämns grenadjärvakt och kan endast utgå ur Livgardet/infanteri.

Bild 1:11 Grenadjärvakt i östra valvet

Trupp

Liten grenadjärvakt utgörs av:

Befattning	Anmärkning	Utrustning
Vaktchef	Lägst löjtnant	Stor paraddräkt med grenadjärsutrustning och gevär m/38.
Fanförare	Lägst fänrik	

Liten grenadjärvakt 26 gruppbefäl
och meniga

Gruppering

Grenadjärvakten ställer upp på tre täter och marscherar efter inspektion över yttre och inre borggården till östra valvet. Grenadjärvakten grupperas på enklaste sätt fördelade i trappan med jämna luckor. Kommendantstaben ger detaljanvisningar när grenadjärvakten är på plats.

REGLEMENTE

1.7. Statsbegravning

1.7.1. Historik

Statsbegravningar och framför allt statschefens begravning har sedan medeltiden omgetts av ceremonier. Gustav Vasas begravning år 1560 med ett milslångt begravningståg mellan Stockholm och Uppsala kom att bli förebild för senare tiders ceremonier. Statsbegravning kan förekomma också för andra personer om regeringen så bestämmer.

Även andra kungliga begravningar görs traditionellt till föremål för Försvarens hedersbetygelser.

1.7.2. Allmänt

HKV ger tilläggsdirektiv för att ställa resurser till förfogande och för Försvarens åtgärder från det att dödsfallet blir känt till dess begravningen har skett. Åtgärder för flaggning i respektive garnison vidtas omedelbart genom respektive garnisonschefers order.

1.7.3. Utrustning

Befattning	Utrustning	Anmärkning
Paraderande trupp	Trupparaddräkt.	LG bär stor paraddräkt.
Särskilt avdelad militär personal ingående i kistvakt, banérförare m.fl.	Högtidsdräkt (A 1) med utmärkelser och sidogevär samt med sorgband.	Utmärkelser i original bärs och sorgband anläggs på vänster överarm (även på ytterplagg).
Inbjuden militär personal	Uniform enligt inbjudan.	Sorgband anläggs på vänster överarm (även på ytterplagg).

1.7.4. Flaggning

Vid dödsbud för statschefen, dennes gemål eller för tronföljaren sker flaggning enligt särskilda anvisningar för flaggning på halv stång.

1.7.5. Sorgtecken och sorgflor

Vid kungens eller drottningens frånfälle och på regeringens eller H.M. Konungens stabs framställan, ska officersaspiranter och militär personal från nivå OR 6 anlägga svart armbindel som sorgtecken under den tid flagga förs på halv stång. HKV ger ut direktiv för vilken övrig militär personal som ska anlägga sorgtecken.

Sorgflor till fälttecken samt på lyra, trumma och bastrumma ska anläggas vid kungens och drottningens frånfälle och förs under den tid flaggan förs på halv stång.

REGLEMENTE

1.7.6. Riksbanneret och Serafimerbaneret

Riksbanneret, eskorterat av ett honnörskompani (i regel grenadjärkompani ur LG/inf) och Serafimerbaneret förs enligt särskilda anvisningar vid statschefens begravningsprocession.

Bild 1:12 Gustav VI Adolfs begravning 1973

1.7.7. Sorgesalut

Sorgesalut skjuts från Försvarsmaktens salutstationer.

1.7.8. Kistvakt, begravning, häckbildning, eskort m.m.

Genomförandet regleras genom GarnO.

REGLEMENTE

1.8. Kungliga begravningar (som inte utgör statsbegravning)

Bild 1:13 Kistvakt vid H.K.H. Prinsessan Liljans Lit de parade

1.8.1. Allmänt

H.K.H. Prins Bertils likväl som H.K.H. Prinsessan Liljans begravningar hade båda en omfattning som liknande en statsbegravning.

Sorgesalut (21 skott) från Skeppsholmens salutstation avges under begravningsakten. Grenadjärvakt paraderar vid ingången till Slottskyrkan (för att senare bilda häck på inre borggården) och beriden eskort medföljer begravningsprocessionen till den kungliga begravningsplatsen i Hagaparken. Representanter för frivilliga försvarsorganisationer och civila organisationer kan utgöra hedersvakt vid kistan i Slottskyrkan före begravningsakten och paradera i Slottsbacken. Två kistbärlag om vardera åtta officerare samt militärmusikkår medverkar. Försvarsmakten flaggar på halv stång.

1.8.2. Flagging

Flagging sker enligt anvisningar för flagging på halv stång.

1.8.3. Särskilda bestämmelser

Försvarsmakten kan efter önskemål från statschefen besluta att:

- Flagging på halv stång genomförs på annat sätt.
- Sorgband bärs till uniform och att sorgflor till fana, trumma och bastrumma anläggs.
- Sorgesalut avges från rikets salutstationer.

REGLEMENTE

1.9. Nationaldagen

1.9.1. Historik

Den 6 juni högtidlighölls åren 1916–1982 som Svenska flaggans dag. Sedan 1983 är det officiell nationaldag och 2005 blev nationaldagen helgdag. Valet av dag hänför sig till Gustav Vasas konungaval i Strängnäs 1523 och införandet av 1809 års regeringsform. Svenska flaggans dag firades efter hand i hela landet. I huvudstaden skedde detta på Stockholms stadion fram till 1963 och därefter på Skansen, där även Sveriges nationaldag högtidlighålls.

Nationaldagen firas i hela landet med bl. a allmän flaggning, salut från rikets salutstationer och högtidstal.

1.9.2. Genomförande

Samtliga förband ska högtidlighålla nationaldagen med en ceremoni vid hissandet av flaggan klockan 08.00. Den kan genomföras som en personalsamling med den personal som är i tjänst och bör innehålla högtidstal och sjungande av nationalsången. Nationaldagen firas därutöver tillsammans med civila myndigheter och organisationer samt med deltagande av allmänheten.

Kungen och drottningen inleder normalt högtidlighållandet av nationaldagen på annan plats i landet än i Stockholm. Om militärt förband finns på orten ska detta samråda med Kommendantsstaben i Stockholm samt med respektive kommunledning, berörda civila myndigheter och organisationer avseende mottagande och eventuella ceremoniers genomförande.

Verksamhet	Omfattning
Hissande av flaggor på Kungl. Slottet	Musikkår eller musikavdelning ska medverka vid hissandet av flaggan klockan 08.00.
Vaktparad med högvaktsavlösning	Utgår i regel ur Livgardet (uniform m/1886 och/eller m/1895, stor parad). Dessutom deltar under högvaktsavlösningen fanförare med respektive förbands fältecken ur organisationsenheter i Stockholms närhet (LG, LedR, LSS, Amf 1 och MHS K). Högtidstal hålls, ett fyrfaldigt leve för nationen utbringas och nationalsången sjungs i samband med högvaktsavlösningen. Deltagande chefer med personliga kommandotecken ska låta dessa föras.
Medaljutdelning	ÖB kan i förekommande fall utdela medaljer i direkt anslutning till högvaktsavlösningen.
Eskort	På kvällen utgår liten beriden eskort om kungafamiljen färdas i hästanspänd kortege till den plats där Stockholms stad högtidlighåller nationaldagen. Innevarande högvakt samt ett kompani från Livgardet, paraderar på yttre borggården och ned mot slottsbacken när kortegen utgår från slottet.
Flaggans halande och tapto	Musikkår medverkar vid flaggans nedhalande på Stockholms slott och spelar Svenska arméns tapto omkring kl. 22.00.

REGLEMENTE

1.10. Mottagning av omkomna och stupade i internationell tjänst

Mottagning vid hemkomst till riket är en statsceremoni. Efterföljande militära hedersbetygelser och militärbegravning genomförs som förbandsvisa ceremonier.

1.10.1. Allmänt

Vad avser ledning, meddelande om dödsfall till anhöriga, flaggning, hemtransport och mottagande vid ankomst till Sverige gäller HKV (INS) rutiner. Vid behov kompletterar garnisonsorder från Kommendantstaben utgivna direktiv från HKV.

Mottagningsceremoni kan genomföras enligt något av nedanstående alternativ. Vid utarbetande av order för ceremonin ska de anhörigas önskemål omhändertas.

1.10.2. Fullständiga militära hederbetygelser

Medverkande

Deltagare	Utrustning	Anmärkning
Mottagande chef	Daglig dräkt med sorgband.	Ska vara lägst bataljonchef (motsv.).
Liten honnörsvakt	Trupparaddräkt med sorgband.	Svensk tretungad fana eller förbandets fälttecken. LG bär paraduniform i liten parad med sorgband.
Förbandspastor (motsv.).		
Musikkår/spel (om möjligt).	Daglig musikdräkt med sorgband.	LG/Fömus bär paraduniform i liten parad med sorgband.
Hedersvakt/kistbärare (1+6)	Trupparaddräkt med sorgband.	Ur mottagande förband.
Medföljande personal ur den avlidnes förband.	Stridsuniform	
Flygplansbesättningen.	Flygstridsdräkt	

Transporter

Transport av anhöriga som önskar delta i ceremonin, till och från flygplats (motsv.) ordnas genom utsedd förbandschefs försorg.

REGLEMENTE

Uppställningsform

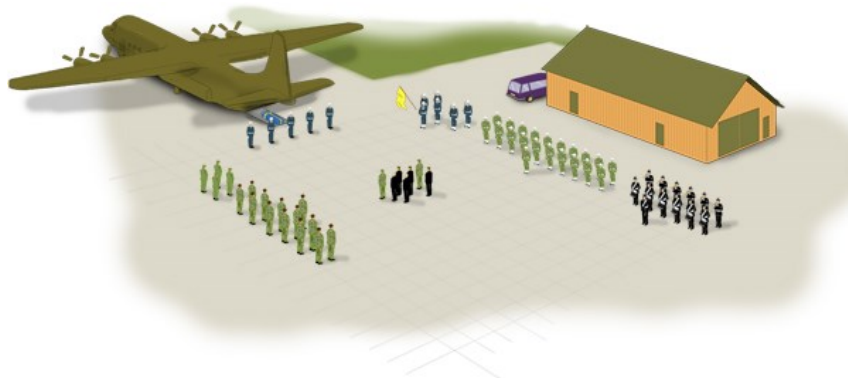

Bild 1:14 Gruppering vid hemkomstceremoni

Genomförande

(K är när flygplanets motorer stängs av)

Tid	Genomförande	Anmärkning
K-10	Vaktchefen kommenderar: Giv akt! Parad! och därefter: Lystring – ställ!	Liten honnörsvakt med blottad fana och övriga närvarande på plats.
K-5	Anhöriga, mottagande chef och förbandspastor (motsv.) anländer. Musikkår/spel blåser appeller.	
K-3	C honnörsvakt kommenderar: Giv akt! C honnörsvakt lämnar av till mottagande chef: Överstelöjtnant, honnörsstyrkor enligt order! Mottagande chef: Jag tar befälet! Kommendera lystring! C honnörsvakt: Ja överstelöjtnant! Honnörsvakten, Lystring – ställ!	Hälsar med liten salut.
K	Kistbärare, medföljande personal och flygplansbesättning ställer upp på anvisade platser.	
K + 5	När kistan syns på rampen kommenderar C honnörsvakten: Giv akt!	Musikkår/spel spelar lämplig musik/signal.
K + 6	Mottagande chef åtföljd av de anhöriga går fram till rampen. Mottagande chef håller kort tal som avslutas med att den avlidne postumt tilldelas utmärkelse som placeras på flaggan.	Försvarsmaktens medalj för sårade i strid i guld (om stupad i strid) eller Försvarsmaktens förtjänstmedalj i guld (om omkommen).
K + 9	Mottagande chef och anhöriga går åt sidan. Hedersvakten/kistbärarna lyfter ner kistan och bär den på	(Kistan ställs upp på katafalk.)

REGLEMENTE

axlarna till anvisad plats för minnesstund.
När hedersvakten/kistbärarna lyfter kistan kommenderar C honnörsvakten: **Skyldra – gevär!**
Musikkår/ spel spelar tystnadssignalen.
När kistan burits bort kommenderar C honnörsvakten: **I armen – gevär! Lystring – ställ!**

K + 11	Kort minnesstund för anhöriga. Förbandspastor (motsv.) läser en kort betraktelse.	Paraderande trupp står kvar på uppställningsplatsen.
K + 20	Anhöriga kommer ut. C honnörsvakten kommenderar: Giv akt! När kistbärarna och de anhöriga lämnat platsen kommenderar C honnörsvakten: Fanvakten avmarscherar! 1:e fanförare svarar: Ja kapten! På axel – gevär! Fanvakten framåt – marsch! När fanvakten avmarscherat kommenderar C honnörsvakten: Parad upphör! Lystring – ställ! Formering till avdelningar!	Hedersvakten/kistbärarna bär kistan till bår bilen. Fanvakten avmarscherar till förutbestämd återsamlingsplats, troppar fanan och upplöser avdelningen.

1.10.3. Begränsade militära hedersbetygelser

Medverkande

Deltagare	Utrustning	Anmärkning
Mottagande chef ska vara lägst bataljonchef (motsv.).	Daglig dräkt med sorgband.	
Fanvakt	Trupparaddräkt med sorgband.	Svensk tretungad fana eller förbandets fälttecken. LG bär paraduniform i liten parad med sorgband.
Förbandspastor (motsv.)		
Kistbärare (1+6)	Trupparaddräkt med sorgband.	Ur mottagande förband.
Medföljande personal ur den avlidnes förband.	Stridsuniform	
Flygplansbesättningen	Flygdräkt	

REGLEMENTE

Transporter

Transport av anhöriga som önskar delta i ceremonin, till och från flygplats (motsv.) ordnas genom utsedd förbandschefs försorg.

Genomförande

Tid	Genomförande	Anmärkning
K-10	1:e fanförare kommenderar: Parad!	Fanvakt (fanan blottad) och övriga närvarande på plats.
K-5	C honnörstyrka: Giv akt! Hälsning – liten salut.	Anhöriga, mottagande chef och förbandspastor (motsv.) anländer.
K-3	Avlämning till mottagande chef: 1:e fanförare: Överstelöjtnant! Fanvakt ur NN regemente enligt order! Mottagande chef: Jag tar befälet! Kommendera lystring! 1:e fanförare: Ja överstelöjtnant! Fanvakten, Lystring – ställ!	
K	Kistbäraret och medföljande personal ställer upp på anvisade platser.	
K+5	1:e fanförare kommenderar: Giv akt!	När kistan syns på rampen
K+6	Mottagande chef åtföljd av de anhöriga går fram till rampen. Mottagande chef håller kort tal som avslutas med att den avlidne postumt tilldelas utmärkelse som placeras på flaggan.	Försvarens medalj för sårade i strid i guld (om stupad i strid) eller Försvarens förtjänstmedalj i guld (om omkommen).
K+9	Mottagande chef och anhöriga går åt sidan. När kistbärarna lyfter kistan kommenderar 1:e fanförare: Skyldra – gevär! När kistan burits bort kommenderar 1:e fanförare: I armen – gevär! Lystring – ställ!	Kistbärarna lyfter ner kistan och bär den på axlarna till anvisad plats för minnesstund. Kistan ställs upp på katafalk
K+11	Kort minnesstund för anhöriga. Fanvakten står kvar på uppställningsplatsen.	
K+20	När anhöriga kommer ut kommenderar 1:e fanförare: Giv akt! Kistbärarna bär kistan till bår bilen. När denna och de anhöriga lämnat platsen kommenderar 1:e fanförare: Parad upphör! På axel – gevär! Fanvakten framåt – marsch! och avmarscherar.	

REGLEMENTE

1.10.4. Utan särskilda militära hedersbetygelser

Medverkande

Deltagare	Utrustning	Anmärkning
Mottagande chef ska vara lägst bataljonchef (motsv.).	Daglig dräkt med sorgband.	
Förbandspastor (motsv.).		
Kistbärare (1+6)	Trupparaddräkt med sorgband.	Om möjligt medföljande kamrater annars ur mottagande förband.

Transporter

Transport av anhöriga som önskar delta i ceremonin, till och från flygplats (motsv.) ordnas genom utsedd förbandschefs försorg.

Genomförande

Tid	Genomförande
K-10	Kistbärare ställer upp på anvisad plats.
K	Mottagande chef åtföljd av de anhöriga går fram till rampen. Mottagande chef håller kort tal som avslutas med att den avlidne postumt tilldelas Försvarmaktens medalj för sårade i strid i guld (om stupad i strid) eller Försvarmaktens förtjänstmedalj i guld (om omkommen). Utmärkelsen placeras på flaggan.
K+8	Mottagande chef och anhöriga går åt sidan. Kistbärarna lyfter ner kistan och bär den till anvisad plats för minnesstund
K+10	Kort minnesstund för anhöriga. Kistan ställd på katafalk.
K+15	Anhöriga kommer ut och kistbärarna bär kistan till bårbilen. Samtliga lämnar platsen.

REGLEMENTE

1.11. Veterandagen

1.11.1. Allmänt

Internationella dagen för FN:s fredbevarande personal (den 29 maj) instiftades av FN 2002 i syfte att hedra personal som deltar/deltagit och högtidlighålla minnet av stupade i internationella fredsbevarande operationer. Försvarsmakten genomförde tidigare på FN dagen en ceremoni med kransnedläggningar och andra hedersbetygelser vid FN-minnesmärket vid Sjöhistoriska museet på Djurgården.

Enligt regeringsbeslut ska Försvarsmakten genomföra en årlig veteransceremoni den 29 maj med fokus på veteransoldater, veteranpolis och andra veteraner. Regeringen påtalar i sitt beslut och i tidigare propositioner att ceremonin genom sin tillgänglighet för alla – veteraner, deras anhöriga och andra – ska visa på ett påtagligt erkännande samtidigt som det är ett uttryck för en gemenskap över tid och rum. Vidare ska ceremonin rikta sig till all svensk personal som deltagit i internationella insatser med svensk huvudman.

Företrädare för veteranorganisationer liksom för olika myndigheter, arbetstagarorganisationerna och de utländska försvarsattachéerna ska bjudas in. Andra gäster ska representera veteraner och ideella organisationer samt anhöriga.

Ceremonin utgör också ett tillfälle att hedra de som gjort särskilda insatser eller uppoffringar varför utdelning av krigsdekorationer sker denna dag.

1.11.2. Deltagande enheter ur Försvarsmakten

Deltagare	Anmärkning
Generaler och flaggmän	ÖB, delar av FML och stridskraftschefer (med adjutanter och reg/fljfv)
Samtliga förband	Förbandschef, reg/fljfv och fanförare med förbandets fälttecken
Musikkår	
Liten honnörsvakt	Fanvakt med svensk tretungad fana

REGLEMENTE

1.11.3. Kransar

Bild 1:15 Statens veteranmonument "Restare"

Bild: 1:16 FN-minnesmonumentet

Försvarsmaktens krans utgörs av en blomsterutsmyckad stor krans med ett blått och ett gult band. Texten "I fredens tjänst" ska stå på det blå bandet och texten "Sverige" ska stå på det gula bandet.

Veteranernas krans bör utgöras av en blomsterutsmyckad mellanstor krans med ett blått och ett gult band. Texten "I fredens tjänst" bör stå på det blå bandet och texten "Veteranförbundet - Fredsbaskrarna" bör stå på det gula bandet.

1.11.4. Genomförande vid veteranmonumentet i Stockholm

CM= Ceremonimästaren

Tid	Genomförande	Anmärkning
K-25	Inmarsch av musikkår.	Varefter samlingsmusik spelas.
K-15	Inmarsch av fanborg.	Utgångsgruppering enligt GarnO
K-10	Inbjudna, myndighetschefer, inspektörer, förbandschefer, attachéer, veteraner, medaljörer, anhöriga m fl. intar sina platser.	Kransbärarna intar position vid veteranmonumentet.
K-5	Inmarsch av fanvakten.	
K	CM: För jag be alla stå upp, Giv akt! Blås appeller! H.M. Konungen inmarscherar tillsammans med ÖB och adjutanter. ÖB går till podiet. Anmälan till ÖB av C LEDS: General, representanter ur försvarsmakten, myndigheter och utländska gäster samlade för minnesceremoni!	Fanborgen hälsar med stor salut med rättning på riktfanan i fanvakten

REGLEMENTE

Tid	Genomförande	Anmärkning
K+2	<p>ÖB kommenderar: Parad för fanan! Skyldra – gevär! ÖB kommenderar: I armen (för fot) – gevär! Lystring – ställ och går tillbaka till ursprungsplatsen</p>	Musikkåren spelar paradmarsch och fanförelaren genomför paradmarsch.
K+4	<p>CM: Varsågod och sitt. Tal av N.N. Eventuellt ytterligare ett tal.</p>	N.N går till podiet vid påannonsering
K+15	Musikkåren spelar "Bred dina vida vingar".	Under musikstycket intar kungen, ÖB och övriga delagare i kransnedläggning sina utgångspositioner inför kransnedläggning. Trumpetare grupperar vid veteranmonumentet.
K+18	<p>CM: Får jag be alla stå upp, Giv akt! <u>Sveriges krans (stor krans)</u> Trumslagning. Kransnedläggaren (kungen) går fram till mitten av veteranmonumentet med kransbäraren bredvid sig. Kransbäraren nedlägger kransen och återtar sin utgångsposition. Kransnedläggaren rättar till banden. Trumslagning slutar och taptosignalen spelas. Platserna återtas.</p> <p><u>Veteranernas krans (mellanstor krans)</u> Trumslagning. Kransnedläggaren går till mitten av veteranmonumentet med kransbäraren bredvid sig. Kransbäraren nedlägger kransen till vänster om den stora kransen och återtar sin utgångsposition. Kransnedläggaren rättar till banden. Trumslagning slutar och taptosignalen spelas.</p>	<p>Samtliga gör personliga honnörer alternativt intar enskild ställning under tiden som taptospelas.</p> <p>Efter taptosignal nummer 2 går kungen och övriga tillbaka till ursprungsplatserna.</p>
K+24	<p>CM kommenderar: Lediga! Mössa av! Varsågod och sitt! Korum – slag!</p>	Fältprosten håller betraktelse.
K+35	<p>CM kommenderar: Mössa på! och påannonserar musikstycke.</p>	Musikstycke med musikkår och eventuell kör framför veteranhymnen.
K+40	<p>CM: Tal av Överbefälhavaren!</p>	ÖB går till podiet vid påannonsering.
K+45	<p>CM: Utdelning av Försvarsmaktens medalj för sårade i strid, får jag be samtliga stå upp! ÖB, kungen m.fl. går till Veteranmonumentet. Medaljörerna inmarscherar. Övergripande motivering läses. Hyende med medaljer framförs. ÖB medaljerar och kungen m fl. framför sin högaktning till de medaljerade.</p>	Fanfar av trumpetare efter utdelningen, applåder. Medaljörerna går tillbaka till ursprungsplatsen under ledning av ansvarig officer.

REGLEMENTE

Tid	Genomförande	Anmärkning
	Ceremonimästaren kommenderar: Giv akt!	
K+52	CM: Utdelning av Försvarsmaktens förtjänstmedalj. Medaljörerna inmarscherar, front mot sjöhistoriska muséet. Övergripande motivering läses. Hyende med medaljer framförs. ÖB medaljerar och kungen m.fl. framför sin högaktning till de medaljerade. CM kommenderar: Giv akt! Efter fanfar och applåder återgår ÖB m.fl. till sina ursprungsplatser. CM kommenderar: Lystring – ställ!	Fanfar av trumpetare efter utdelningen, applåder. Medaljörerna går tillbaka till ursprungsplatsen under ledning av ansvarig officer. Annan myndighet kan också dela ut officiell förtjänstmedalj med anknytning till internationella insaser.
K+65	CM: Spela sveriges nationalsång, Giv akt! Efter nationalhymnen avmarscherar kungen och ÖB. Musikkår spelar vid utmarschen.	Honnör under Nationalhymnen, fanvakten i givakt, chefen gör liten salut. Samtliga sjunger med i nationalsången förutom fanvakt och musikkår.
K+70	CM kommenderar: Fanvakten avmarschera! därefter Fanborgen avmarschera! slutligen Musikkåren avmarschera!	Enheterna avmarscherar på respektive kommando.
K+75	CM: Ceremonin avslutas.	Information till allmänheten.

2. Förbandsanknutna ceremonier

2.1. Allmänna ceremonier

Paradering vid förband, krigs- och hemvärnsförband omfattar förutom interna ceremonier även evenemang som t ex:

- Jubileer
- Internationella tävlingar som genomförs i Sverige
- Större prisutdelningar
- Militära tattoo (motsv.)

2.2. Paradering i förband

Nedanstående delmoment är att betrakta som normalförfaranden. Tidsangivelserna är ungefärliga och måste korrigeras vid sammansättning till kompletta ceremonier.

2.2.1. Uppställning

Normaluppställning är pluton på linje, kompani på linje och bataljon på linje eller öppen fyrkant.

Att paradera med pluton på kolonn och kompani på linje innebär i de allra flesta fall att de som står i kön på respektive pluton knappast får någon behållning av deltagandet.

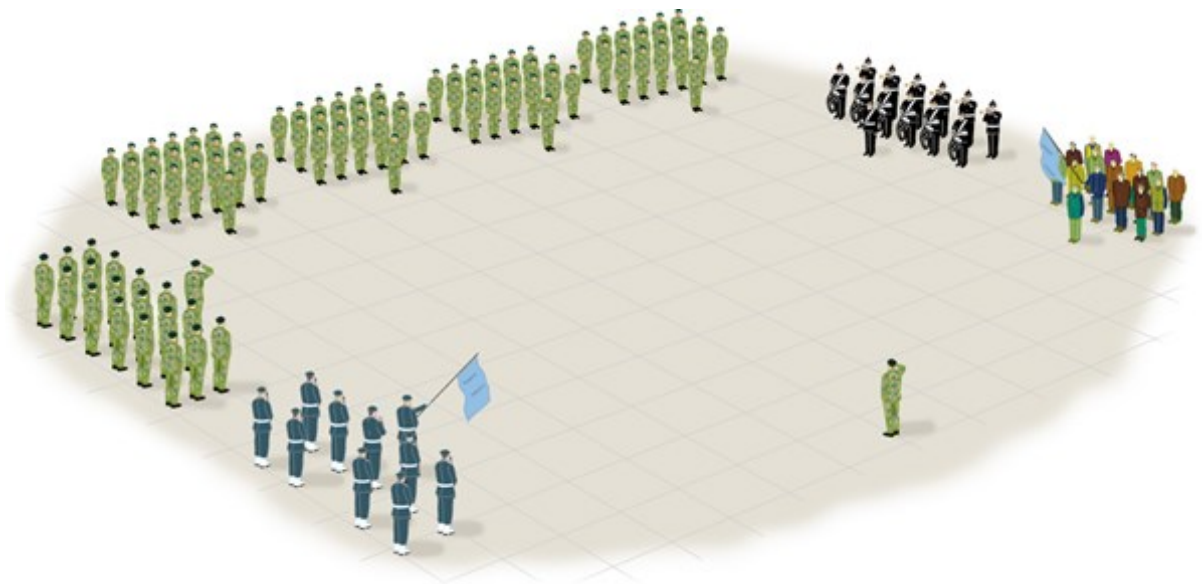

Bild 2:1 Kompani på öppen fyrkant

REGLEMENTE

Tid	Genomförande	Anmärkning
K-15	Musikkåren står på plats ca 15 min före ceremonins början.	Samlingsmusik spelas tills ca 5 min före ceremonins början.
K-10	Uppmarsch och avlämning inom förbandet.	
K-8	Kompanichef kommenderar: Parad, lystring – ställ!	Visitation ska vara klar 5 min före ceremonins början.
K-5	Fanvakten inmarscherar 5 min före ceremonins början. När fälttecknet är under inmarsch: Truppförande chefer kommenderar: Giv akt!	1:e fanförare för fanan icke blottad på axeln. 2:e fanförare för sabel i gevär ut från det att fanan hämtats från sin förvaringsplats.

2.2.2. Avlämning

Tid	Genomförande	Anmärkning
K	Förbandschefen går fram för att ta emot förbandet. De chefer som ska lämna av kommenderar: Giv akt! Förbandschefen: Lämna av! Avlämning sker i ordning: Fanvakt (2:e fanförare gör liten salut), förbandet (-en), i nummerordning, övriga befäl och musikkåren. Förbandschefen: Jag tar befälet! God dag soldater (sjömän)! Gemensamt svar: Goddag överste!	Förbandets igenkänningsignal blåses (eller när sådan saknas – signalen ”Givakt”). 1:e fanförare blottar fanan och för den till givakt. Befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på den som lämnar av. Personlig hälsning görs av allt befäl som står framför truppen.

2.2.3. Parad för fanan

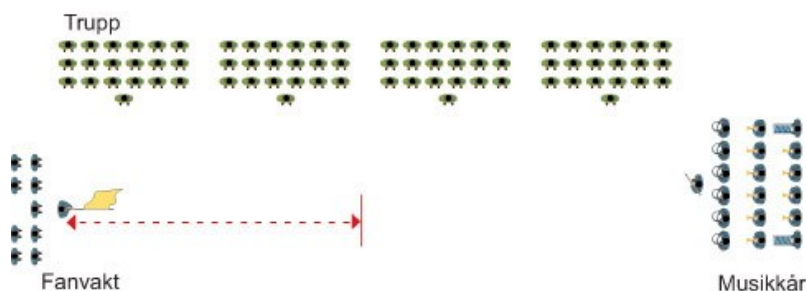

Bild:2:2

REGLEMENTE

Tid	Genomförande	Anmärkning
K+1	Förbandschefen kommenderar: Parad! Parad för fanan! Förbandschefen kommenderar: Skyldra – gevär! Musikkåren spelar respektive försvarsgrens paradmarsch.	Inom marinen tar personal med sabel vid första "parad" sabeln till paradställning. Ev. övriga fanor förs till givakt. Fanvakten skyldrar gevär. 2:e fanförare gör liten salut. 1:e fanförare genomför paradmarsch. 2:e fanförare gör stor salut. Befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på förbandschefen.
K+3	Förbandschefen kommenderar: I armen – gevär! Lystring – ställ!	När 1:e fanförare åter är på plats

2.2.4. Inspektion

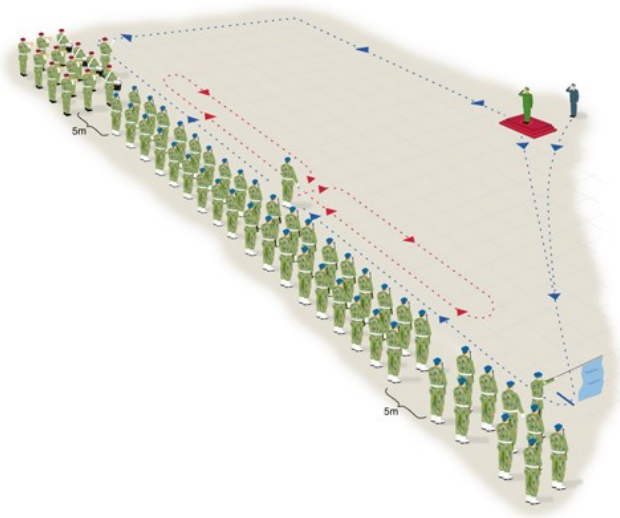

Bild 2:3 Exempel på inspektionsvägar

Tid	Genomförande	Anmärkning
K+3	Förbandschefen kommenderar: Jag inspekterar! Chefen inspekterar i ordning fanvakt (hälsning sker på fanan), förbandet(-en) i nummerordning, eventuellt övertaligt befäl och musikkåren. 1:e fanförare kommenderar: Giv akt! och anmäler fanvakten. När förbandschefen passerat kommenderas: Lystring – ställ!	Musikkåren spelar förbandets marsch eller annan marsch med anknytning till förbandet under inspektionen. 2:e fanförare gör liten salut under anmälan.
K+4	Bataljonchef möter vid bataljonens högra flygel och följer förbandschefen.	När förbandschefen passerat bataljonen återgår bataljonchefen till sin plats.

REGLEMENTE

Tid	Genomförande	Anmärkning
	<p>Kompanichef kommenderar: Giv akt! Åt höger – se!</p> <p>När förbandschefen passerat kompaniet återvänder kompanichefen till egen plats och kommenderar: Lystring – ställ!</p> <p>Allt befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på kompanichefen.</p>	<p>Chefen möter förbandschefen vid förbandets högra flygel, gör personlig hälsning och anmäler kompaniet. Kompanichefen följer med förbandschefen och bataljonschefen längs eget kompanis front.</p> <p>Hälsningen avbryts när förbandschefen har passerat.</p>
K+8	Regementstrumslagaren gör personlig hälsning och anmäler musikkåren när förbandschefen passerar.	Slår av marschen när förbandschefen är åter på sin plats.

2.2.5. Fanmarsch

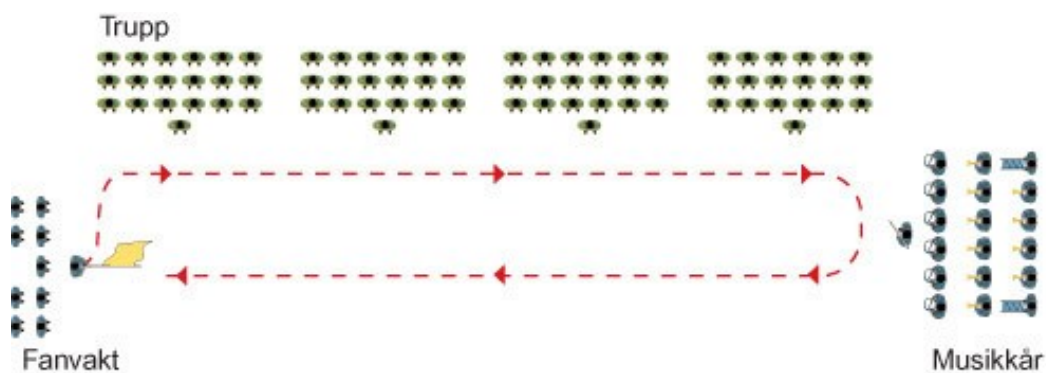

Bild 2:4

Tid	Genomförande	Anmärkning
K+28	<p>Förbandschefen kommenderar: Giv akt! Fanmarsch!</p> <p>Musikkåren spelar förbandets marsch.</p> <p>1:e fanförare för fanan till givakt och genomför fanmarsch.</p> <p>Befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på kompanichef när fanan passerar kompaniets front. Bataljonchef gör helt om.</p>	<p>Regementstrumslagaren (motsv.) gör personlig hälsning när fanan passerar. 2:e fanförare gör stor salut när fanan lämnar fanvakten och när den återkommer.</p> <p>Alla riktar blicken mot fanan under hälsningen.</p>
K+33	Förbandschefen kommenderar: Lystring – ställ!	När fanan är åter på plats och musiken slagits av.

REGLEMENTE

2.2.6. Upplösing av parad

Tid	Genomförande	Anmärkning
K+33	Förbandschefens avslutande ord	
K+35	Förbandschefen: Giv akt! Fanvakten avmarscherar! 1:e fanförare: Ja överste! Fanvakten framåt – marsch!	Fanvakten lämnar platsen. Befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på förbandschefen. Musikkåren spelar förbandets marsch tills fanvakten lämnat platsen. Regementstrumslagaren gör personlig hälsning när fanan passerar.
K+37	Förbandschefen: Parad upphör! Lystring – ställ! Formering till enheter! (alt SC/stf (motsv.) tar befälet!) SC/stf (motsv.) svarar: Ja överste! Giv akt! och gör personlig hälsning.	Förbandschefen besvarar hälsning, gör helt om och lämnar platsen.
K+40	När förbandschefen lämnat platsen gör SC/stf (motsv.) helt om och ger order om avmarsch.	Musikkåren spelar marsch under underavdelningarnas avmarsch och avmarscherar sist.

REGLEMENTE

2.3. Soldaterinran

Soldaterinran enligt SFS 2010:589 4 kap.

När någon för första gången börjar militärtjänstgöring skall han eller hon upplysas om vad som gäller för honom eller henne enligt denna förordning och i övrigt under tjänstgöringen. Han eller hon skall också upplysas om grunddragen i rikets säkerhets- och försvarspolitik.

I upplysningen skall ingå en erinran (soldaterinran), som meddelas på ett värdigt sätt av chefen för organisationsenheten eller den han eller hon utser.

2.3.1. Lydelse

Chef som meddelar soldaterinran ska kontrollera att av regeringen fastställd ordalydelse brukas.

2.3.2. Historik

Soldaterinran har sitt ursprung i Gustav Vasas krigsartiklar av år 1545. Gustav II Adolf lät sina trupper avlägga en tro- och huldhetsed under trettioåriga kriget. Enligt Karl XI:s krigshandlingar från 1683 lovade man att vara Gud och Konungen trogen, och i samband med att detta löfte uttalades bildade soldaterna en ring, tog av sig hatten och med två fingrar på fanan svors sedan eden till denna. Denna krigsmannaed fick vid flera tillfällen under 1700- och 1800-talen en förändrad ordalydelse och ersattes 1887 av krigsmans erinran om de skyldigheter som en soldat hade att iaktta. Erinran byggde på den gamla krigsmannaeden både när det gällde språk, form och innehåll. Ordalydelsen var oförändrad fram till 1965, innehållet var kärvt och kärnfullt, präglad av sin tids sed och patriarkaliska uppfattning : "Krigsman ska frukta Gud och vara Konungen huld och trogen". Den har därefter omarbetats flera gånger och benämns från 1983 soldaterinran.

2.3.3. Allmänt

Soldaterinran ska meddelas de rekryter och totalförsvarspiktiga som ryckt in till grundutbildning under en högtidlig ceremoni (om möjligt inom en månad) efter inryckningen. Ceremonin ska förberedas vid en genomgång där förbandschef eller någon av denne utsedd orienterar om innebörden av soldaterinran.

Soldaterinran får dessutom genomföras som en årlig ceremoni vid krigs- och hemvärnsförband och bör föregås av eller innehålla information om förbandets historia och traditioner, fana, heraldiskt vapen och förbandsmarsch.

1. Om ceremonin genomförs på militärt område bör stor flaggning beordras.
2. Förbandets fana med fanvakt ska delta.
3. Musikkår bör medverka vid soldaterinran.

Om ceremonin genomförs inomhus kan det vara lämpligt att endast officersfanvakt utnyttjas. Ceremonin förbereds vid behov med talarstol och högtalare men kan även genomföras under fältförhållanden.

REGLEMENTE

2.3.4. Genomförande

1. Fanvakten inmarscherar med ”struken fana” och utan musik.
2. Avlämning och därefter parad för fanan och inspektion.
3. **Förbandschef eller av denne utsedd meddelar soldaterinran.**
4. Fanmarsch genomförs och musikkåren spelar förbandets marsch (hela).
5. Nationalsången spelas och sjungs om musikkår finns tillgänglig.
6. Fanvakten avmarscherar med blottad fana och till förbandets marsch.

När soldaterinran genomförs inomhus, (exercishus, kyrka eller annan lämplig lokal) genomförs den i tillämpliga delar enligt exempel för genomförande utomhus. Utrymmesskäl kan medföra att parad för fanan ersätts med momentet blotta fanan.

Soldaterinran

Tid	Genomförande	Anmärkning
K+8	Tal av förbandschefen.	
K+15	Förbandschefen kommenderar: Giv akt! och meddelar soldaterinran	Enligt gällande SFS.
K+18	Nationalsången spelas och sjungs. Därefter kommenderar förbandschefen: Lystring – ställ!	
K+22	Kort tal eller annan kort programpunkt.	Ceremonien fortsätter

2.4. Korum

2.4.1. Historik

Religiösa ceremonier inom försvarsmakten har gamla anor och fältpräster ingick i svenska förband både i fred och under krig.

Gudstjänster förekom regelbundet i fredstid under regementsmöten på övningshedar, i kaserner, ombord och i fält. Inför ett förestående slag hölls fältmässig andakt och nattvarden utdelades. De indelta förbandens soldater, dragoner och båtsmän var även beordrade att i uniform delta i gudstjänster i hembygdens kyrkor.

Sedan förbanden började kaserneras i slutet av 1800-talet och under början av 1900-talet förekom dels morgon- och aftonkorum - vanligtvis inom kompani eller motsvarande enhet - dels kyrkparader. Till kyrkparader kommenderades antingen hela förbandet eller beordrades ett visst antal man per kompani. Musikkår medverkade där så var möjligt. Musik utfördes under marsch från kasern till kyrka och åter.

Kyrkparader liksom korum förekommer efter 1930-talet endast vid speciella tillfällen. En typ av kyrkparad är de vid en del förband förekommande julvesprarna, vanligtvis föregånget av marsch med facklor till och från ortens kyrka.

REGLEMENTE

De flesta förband har alltjämt egna nattvardskärl, dvs. kalk, patén och oblatask. Många av dessa är från 1700- och 1800-talen och betingar ett stort kulturellt- och militärhistoriskt värde.

Själavårdare (militärpastor) ingår alltjämt i flertalet krigsförband och finns dessutom vid de flesta garnisonsorter.

Den högst ansvarige för själavården inom Försvarsmakten har befattningen fältprost och är stationerad vid Högkvarteret.

2.4.2. Allmänt

Bestämmelser för korum och anvisningar för minnesstunder m.m. framgår av ”Gudstjänster och själavård i fält” (GOSIF), M7755-704161.

Deltagande i militär gudstjänst är inte obligatoriskt. Korum bör därför på ett naturligt sätt läggas i början eller som avslutning på en militär uppställning så att den som inte önskar delta på ett för ceremonin lämpligt sätt kan utgå utan att det uppfattas som en demonstration. För de som inte deltar i korum bör annan lämplig kulturell verksamhet arrangeras.

Korum anordnas lämpligen vid förbandshögtidligheter, minnesdagar och förbandets dag samt som ett avbrott under större övningar.

Korum genomförs på kaserngård, i exercishus, på annan lämplig plats eller i kyrka. Korum leds av förbandschef eller annan lämplig person ur förbandet. Militärpastor medverkar. Korum kan genomföras som nattvardsgudstjänst.

Fältandaktsbok (alternativt textblad eller psalmbok) utdelas före korumet. Musik(-kår), försångare eller sånggrupp bör medverka och leda psalmsången. Inspelad musik kan i nödfall användas (observera att tillstånd för nyttjande av musik kan behövas).

Förrättande militärpastor använder gängse klädsel för gudstjänst vid korum i kyrka och uniform vid korum i fält.

Vapen

Truppen kan vara utrustad med vapen beroende på efterföljande verksamhet.

Under korum kan vapnen:

- Bäras på ryggen gevärl.
- Läggas ner på kommando: **Lägg gevärl!**
- Läggas ned samlat på bevakad plats i närheten.

1:e (och 2:e.) fanförrare ska bära sidogevärl (gevärl in) även inne i kyrkan.

Huvudbonad

I kyrka ska huvudbonad avtas vid inträdet, utom av fanförrare. Utomhus ska huvudbonader tas av på kommando, utom av fanvakt, teckenförrare (motsv.) och musikkår. Kvinnor får efter eget val behålla huvudbonad påtagen vid korum och gudstjänst (även inomhus).

1. Mössa tas av genom att högra handen fattar om huvudbonadens högra sida, avtar denna och stoppar ner den i lämplig ficka

REGLEMENTE

2. Hjälms tas av och läggs på enklaste sätt ner framför fötterna.
3. Huvudbonad sätts på huvudet på enklaste sätt, varefter givaktställning åter intas.

Fältaltare

Tre marschtrummor kan ställas upp som fältaltare (en trumma över två) framför fronten.

När nattvardsgudstjänst firas placeras kommunionskärl på (fält) altaret (lämplig duk läggs mellan trumskinn och kommunionskärl).

Mikrofon till högtalaranläggning bör vara ansluten i närheten av fältaltaret.

2.4.3. Genomförande

Tid	Genomförande	Anmärkning
K	Sedan förbandet ställt upp och lämnats av eller programpunkten korum är aktuell inom ramen för annan ceremoni. Förbandschefen kommenderar: Giv akt! Hjälms (mössa) av! Korum – lediga!	Fanvakt, teckenförare (motsv.) och musikkår behåller huvudbonad på tagen.
K+1	Regementstrumslagaren kommenderar: Musikkåren, Giv akt! Korum! Slag! Militärpastor (motsv.) går fram till fältaltaret och anbefaller den psalm som ska sjungas.	Musikkåren spelar korumhymn eller ger korumsignal. Musikkåren intonerar psalmen – psalmen spelas och sjungs.
K+5	Militärpastor (motsv.) håller betraktelse och bön samt avslutar med att anbefalla den psalm som ska sjungas.	Musikkåren intonerar psalmen – psalmen spelas och sjungs.
K+10	Förbandschef kommenderar: Giv akt! Förbandschef uttalar krigsmannabönen: Gud bevare Konungen och Fäderneslandet! Truppen svarar med samma ord. (I marinen: Gud höre det!) 2:e fanförare gör liten salut. Förbandschefen kommenderar: Hjälms (mössa) på! Lystring –ställ!	En trumslagare slår avtackningsslag (endast i armén).
K+11	Förbandschef ger order om avmarsch eller går vidare till annan programpunkt.	

REGLEMENTE

2.5. Inspektion av förband

2.5.1. Allmänt

Anledning till ceremonin är normalt egen eller högre chefs inspektion av förband i samband med annan ceremoni som t.ex förbandsuppställning, mottagande av ny chef, avtackningar, kursavslutningar m.m.

1. Om ceremonin genomförs på militärt område bör stor flaggning beordras.
2. Förbandets fana med fanvakt ska delta.
3. Musikkår bör medverka vid soldaterinran.

Genomförs inspektionen inomhus sker den i tillämpliga delar och med de avsteg som lokalen kan ge anledning till.

2.5.2. Omfattning

1. Uppmarsch och avlämning inom förbandet.
2. Fanvakten inmarscherar med ”struken fana” och utan musik.
3. Avlämning och därefter parad för fanan.
4. Tal.
5. **Inspektion.**
6. Fanmarsch genomförs och musikkåren spelar förbandets marsch (hela).
7. Fanvakten avmarscherar med blottad fana och till förbandets marsch.

Utrustning

Ceremoni som genomförs vid krigsförband sker normalt i fältdräkt med hjälm, vapen och stridsutrustning.

2.5.3. Genomförande

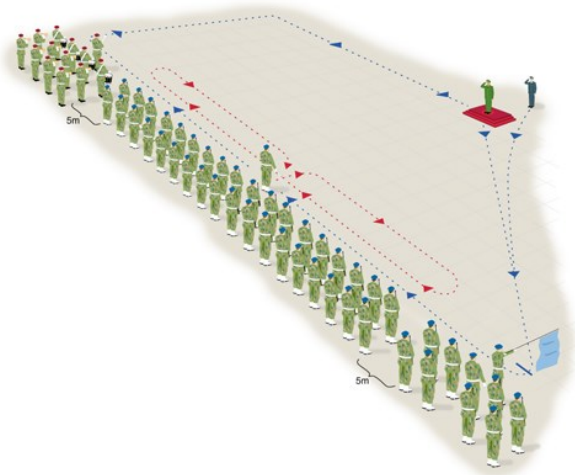

Bild 2:5 Exempel på inspektionsvägar

REGLEMENTE

Tid	Genomförande	Anmärkning
K+	Förbandschefen (motsv.) kommenderar : Jag inspekterar! 1:e fanförare kommenderar: Giv akt! , för fanan till givvakt och anmäler fanvakten. När förbandschefen (motsv.) passerat kommenderas efterhand Lystring – ställ! 2:e fanförare gör liten salut under anmälan.	Musikkåren spelar förbandets marsch eller annan marsch med anknytning till förbandet under inspektionen. Chefen inspekterar i ordning fanvakt (hälsning sker på fanan), förbandet(-en) i nummerordning, eventuellt övertaligt befäl och musikkåren.
K+4	Bataljonchef (motsv.) möter vid bataljonens högra flygel och följer förbandschefen. Kompanichef kommenderar: Giv akt! Åt höger – se! och möter förbandschefen (motsv.) vid förbandets högra flygel, gör personlig hälsning och anmäler kompaniet. Allt befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på kompanichefen.	När förbandschefen (motsv.) passerat bataljonen återgår bataljonchefen till sin plats. Kompanichefen följer med längs kompaniets front. När förbandschefen passerat kompaniet återvänder kompanichefen till egen plats och kommenderar: Lystring – ställ! Hälsningen avbryts när förbandschefen (motsv.) har passerat.
K+8	Regementstrumslagaren gör personlig hälsning och anmäler musikkåren när förbandschefen passerar.	Slår av marschen när förbandschefen (motsv.) är åter på sin plats.

Eventuella andra ceremoniella händelser

Tid	Genomförande
K+8	Den som inspekterar håller ett kort anförande
K+10	Eventuell ceremoni, chefbyte eller annat genomförs

2.6. Kungliga besök

2.6.1. Historik

Traditionen med kungliga besök vid och inspektioner av militära förband går i Sverige tillbaka till den tid då kungen var högste befälhavare över rikets stridskrafter. Större mönstringar av förbanden hölls särskilt i samband med stora övningar och dessa leddes formellt av kungen personligen fram till mellankrigstiden.

I och med 1974 års regeringsform är statschefen Forsvarsmaktens främste företrädare. Kungen är general i armén, amiral i marinen och general i flygvapnet. Kungen var tidigare chef för gardesförband och livregementen (Kungl. Maj:ts Liv- och hustrupper). Idag är kungen hederschef för Livgardet och Livregementets husarer samt över de enheter som för traditionerna vidare från Livregementets grenadjärer (f.d. I 3) och Livgrenadjärregementet (f.d. I 4).

REGLEMENTE

När Deras Majestäter (DD.MM) eller utländskt statsöverhuvud besöker ett förband genomförs normalt paradering med honnörsvakt.

2.6.2. Deltagare

Deltagare	Allmänt	Utrustning
Förbandschef och stabschef samt regements/flottiljförvaltare.	Krigsförbandschefer deltar enligt förbandschefs beslut.	Samma uniform som kungen.
Förare av kungens kommandotecken	Lägst major.	Samma uniform som kungen.
Honnörsvakt med 1 officer + 36 meniga och gruppbefäl	Om lokala förutsättningar inte medger att fullständig honnörsstyrka paraderar så får parad ske med liten honnörsvakt.	Trupparaddräkt om mottagningen inte sker i fält varvid fältparaddräkt brukas.
Stor fanvakt	Med förbandets fälttecken	Trupparaddräkt om mottagningen inte sker i fält varvid fältparaddräkt brukas.
Militärmusikkår		Hemvärnsmusikkår får paradera med daglig musikdräkt.
Förbandet	Krigsförbandsvis om inspektionen avser hela förbandet eller det annars kan motiveras.	Samma uniform som kungen.

2.6.3. Genomförande

Om inspektionen avser hela förbandet anpassas ceremonien efter detta.

När tronföljaren inspekterar ska fanan föras till givvakt, liten salut göras med sabel och paradmarsch spelas. Kommandotecken förs inte och kungssången ska inte sjungas.

När annan kunglig person inspekterar sker genomförandet enligt bestämmelser för Tronföljaren, dock spelas inte paradmarsch.

Före ankomst

Tid	Verksamhet	Anmärkning
K-15	Honnörsvakt inmarscherar och grupperar på paradplatsen	Enligt anvisningar för honnörsstyrka

REGLEMENTE

- K-13 Musikkår inmarscherar och grupperar på paradplatsen
K-10 Regements/flottiljförvaltare (motsv.) tar emot paradstyrkan, visiterar och ger nödvändiga anvisningar.

Vid mottagningsplatsen

Tid	Verksamhet	Anmärkning
K-2	Förbandschef samt utsedd förare av H.M. Konungens kommandotecken (lägst major/örlogskapten) möter när kungen med uppvaktning stiger ur bilarna.	Stabschefen (motsv.) anvisar åskådarplats för uppvaktningen som inte direkt deltar i mottagningsceremonin.
K-3	Uppställning i processionsordning: <ul style="list-style-type: none">• H.M. Konungen.• Kungens stabschef, 2 m bakom kungen• Kungens vakthavande adjutant, till vänster och i höjd med stabschefen.• Förare av kungens kommandotecken, till höger och i höjd med stabschefen.• Förbandschef går till vänster och i höjd med kungen.	Kommandotecknet ska föras i givakt på stället och under marsch under hela ceremonin.
K-2	Processionen marscherar mot paradplatsen.	Tiden avpassas så att paradplatsen nås till klockan K.
K-1	Signalen givakt ska blåsas, varvid chefen för honnørsstyrkan kommenderar: Giv akt! Skyldra – gevär! Chefen för honnörsvakten (eller annan utsedd) kommenderar: Blås paradmarsch!	När processionen skymtas. Fana förs till hälsning och paradmarsch spelas tills kungen stannat framför honnørsstyrkan.

Paradering

Tid	Verksamhet	Anmärkning
K	Chef för honnörsvakten lämnar av: Exempel: Ers Majestät! Fanvakt och honnørsstyrka ur N.N regemente jämte Hemvärnsmusikkåren i N.N uppställda för inspektion!	Stor salut och hälsning med fana. Om helt förband är uppställt, ska stf chef lämna av förbandet.
K+1	Eventuell hälsning	Om kungen hälsar ska detta förs besvaras av honnørsstyrkechefen med Gud bevare Konungen! och därefter unisont besvaras av truppen med: Gud bevare Konungen!

REGLEMENTE

Tid	Verksamhet	Anmärkning
K+1	Kungssången spelas och sjungs	Skyldrande trupp sjunger inte.
K+2	Inspektion sker i ordning fanvakt, honnörsstyrka (alternativt hela förbandet) och musikkår varvid även honnörsstyrkechefen ska åtfölja kungen.	Vid inspektionen går förbandschefen i höjd med kungen och på motsatt sida till det inspekterade förbandet Inspektionsmarsch (förbandsmarsch) spelas och truppen skyldrar tills dess att inspektionen avslutats.
K+4	C Honnörsvakten återvänder till honnörsvaktens mitt och kommenderar I armen – gevär!	

Avslutning

Tid	Verksamhet	Anmärkning
K +4	Kungen och deltagare i processionen avlägsnar sig från platsen.	Ceremonin kan avslutas med att kungen hälsar på särskilt inbjudna. Sådan hälsning bör ske avskilt från honnörsstyrkan.
K+5	C Honnörsvakten kommenderar: Lystring – ställ!	När följet har avlägsnat sig från paradplatsen.
K+6	Regements/flottiljförvaltaren (motsv.) låter honnörsvakten avmarschera.	

2.7. Överlämning av fälttecken

Bild 2:6 Fanöverlämning vid Svea flygflottilj (F8), Barkarby, 1944

2.7.1. Historik

Överlämning av nya fälttecken har under de senaste århundradena i regel gjorts av statschefen eller den statschefen därtill utsett.

Medan fälttecken ursprungligen fördes endast vid infanteriet och kavalleriet samt i enstaka fall vid artilleriet har fan- eller standaröverlämningar till förband ur andra truppslag och försvarsgrenar ägt rum först under 1900-talet. Nya fanor (standar) har efter hand erhållits i samband med organisationsförändringar eller vid förslitning av äldre fälttecken.

2.7.2. Allmänt

Försvarsmaktens fälttecken utdelas av kungen eller medlem ur det Kungliga huset som utses av kungen. Om detta inte är möjligt ska överbefälhavaren eller annan general eller flaggman på ÖB uppdrag förrätta utdelningen.

Utdelning av nya fälttecken ska ske under högtidliga former. Genomförandet omfattar flera moment och förövning ska ske med såväl enskilda befattningshavare och deltagande förband.

När annan än kungen personligen överlämnar fanan ändras detaljbestämmelser i erforderlig utsträckning.

2.7.3. Genomförande

Mottagning av statschefen

När kungen (normalt åtföljd av sin stabschef och adjutant) anländer till avtalad plats ska förbandets stabschef (motsv.) hälsa kungen välkommen.

Officersfanvakt med den nya fanan utan fodral och struken ska stå på kungens ankomstplats tillsammans med förare av kungens kommandotecken och vakthavande major.

Vakthavande major, 1:e fanförare och förare av kungens kommandotecken (lägst major/örlogskapten) anmäler sig. Den senare följer sedan kungen under ceremonin.

REGLEMENTE

2:e fanförare bär fanan struken på axeln, medan 1:e och 3:e fanförare har gevär ut.

Förbandets stabschef (motsv.) ordnar processionen:

1. H.M. Konungen
2. Kungens stabschef, 2 m bakom kungen
3. Kungens vakthavande adjutant till vänster och i höjd med stabschefen
4. Föraren av kungens kommandotecken till höger och i höjd med stabschefen
5. Officersfanvakten med den nya fanan

Före ceremonin

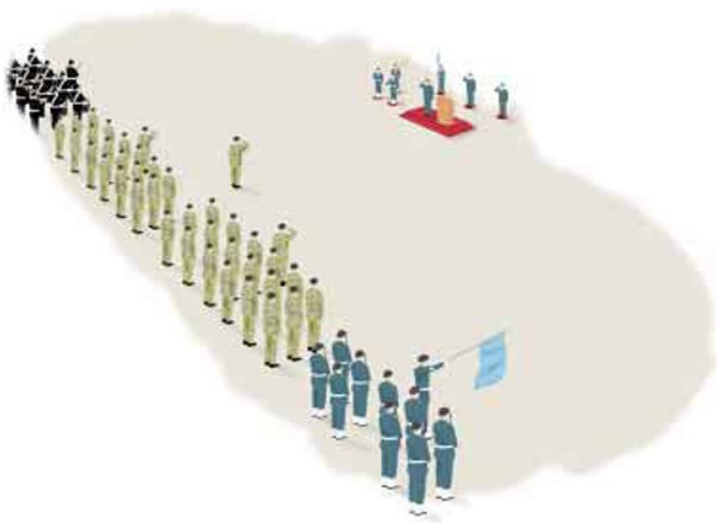

Bild 2:7 Uppställningsform

Tid	Genomförande	Anmärkning
-----	--------------	------------

K-15	Uppmarsch och avlämning sker inom förbandet.	
------	--	--

		Musikkåren bör vara på plats senast 15 min före ceremonins början. Samlingsmusik utförs till 5 min före ceremonins början.
--	--	--

K-10	Chefer kommenderar: Lystring – ställ!	
------	--	--

		Visitation genomförs och bör vara klar senast 5 min före ceremonins början.
--	--	---

K-5	Fanvakten inmarscherar.	
-----	-------------------------	--

	Vid förband där äldre fana finns bör fanvakten med den gamla fanan buren (struken) av 2:e fanförare vara på plats senast 5 min före ceremonins början. 1:e fanförare har gevär ut.	
--	--	--

		Vid förband där äldre fana inte finns bör fanvakt utan fana och utan 1:e fanförare vara på plats senast 5 min före ceremonins början. 2:e fanförare har gevär ut.
--	--	---

REGLEMENTE

Inledning

Moment	Genomförande	Anmärkning
1.	Signalgivare blåser igenkänningssignal Givakt kommenderas av de chefer som ska lämna av.	Förbandets igenkänningssignal (eller när sådan saknas signalen ”Givakt”) blåses när förbandschefen går fram för att ta emot förbandet.
2.	Förbandschefen kommenderar: Lämna av!	Avlämning sker i ordning fanvakt (1:e (2:e) fanförare gör liten salut), förbandet(- en i nummerordning), eventuell övertaligt befäl, musikkår. Befäl framför truppen gör personlig hälsning med rättning på den som lämnar av.
3.	Förbandschefen hälsar: Jag tar befälet! God dag soldater! Gemensamt svar: Goddag överste!	Personlig hälsning görs av allt befäl som står framför truppen.
4.	Förbandschefen kommenderar: Blotta fanan! 1:e fanförare blottar fanan och för den till givakt.	Vid förband med äldre fana gör 1:e fanförare efter hälsningen helt om, gevärs in, tar emot den icke blottade fanan, lägger den på axeln och gör helt om. 2:e fanföraren gör gevärs ut.
5.	Förbandschefen kommenderar: Lystring – ställ!	Tar därefter plats framför förbandet
6.	Kungen anländer åtföljd av sin stabschef, adjutant, förare av kungens kommandotecken samt officersfanvakten med den nya fanan. Förbandschef kommenderar: Giv akt! Skyldra – gevärs! och gör därefter vändning och personlig hälsning. Musikkåren spelar paradmarsch.	Samtliga intar enskild ställning, befäl framför truppen gör personlig hälsning med rättning på förbandschefen. Om förbandet har äldre fana för 1:e fanföraren denna till hälsning. 2:e fanförare gör stor salut och fanvakten skyldrar. Eventuella andra fanor förs till hälsning med rättning på förbandsfanan.
7.	Kungen går upp på podiet.	Stabschefen, adjutanten och föraren av kungens kommandotecken ställer upp bakom podiet och officersfanvakten till höger om detta med front mot förbandet.
8.	Förbandschefen lämnar av: Ers Majestät! Ert NN regemente enligt order!	Kungen, adjutanten samt 1:e och 3:e fanförare med nya fanan besvarar hälsningen (stor salut med sabel).
9.	Kungen hälsar på förbandet: Goddag soldater!	Förbandet svarar unisont: Gud bevare

REGLEMENTE

Moment	Genomförande	Anmärkning
10.	<p><u>Detta moment genomförs endast om förbandet har en äldre fana.</u></p> <p>Förbandschefen kommenderar: Parad! Parad för fanan!</p> <p>Förbandschefen kommenderar: I armen – gevär! Lystring – ställ!</p>	<p>Konungen! (I marinen: Gud höre det!)</p> <p>Kungen och befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på förbandschefen. Musikkåren spelar respektive försvarsgrens paradmarsch. Paradmarsch genomförs med gamla fanan. 2:e fanförare gör stor salut. Fanvakten skyldrar gevär, medan andra fanor kvarstår i givakt.</p>
11.	<p>Förberedelser för fanöverlämning</p> <p>Förbandschefen kommenderar: Bataljonschefen tar befälet!</p> <p>Bataljonschefen svarar: Ja överste!</p> <p>Förbandschefen kommenderar därefter om äldre fana finns vid förbandet : Fanan framåt – marsch! och marscherar fram till podiet, där han gör halt.</p> <p>Om förbandet inte har äldre fana marscherar förbandschefen fram utan order.</p>	<p>Bataljonschefen marscherar fram och markerar genom sin gruppering att vederbörande har befälet.</p> <p>1:e fanförare med gamla fanan tar på ordet ”framåt” denna till ställning givakt och marscherar efter förbandschefen fram till podiet, där han gör halt 5 m bakom denne.</p>

Fanöverlämning

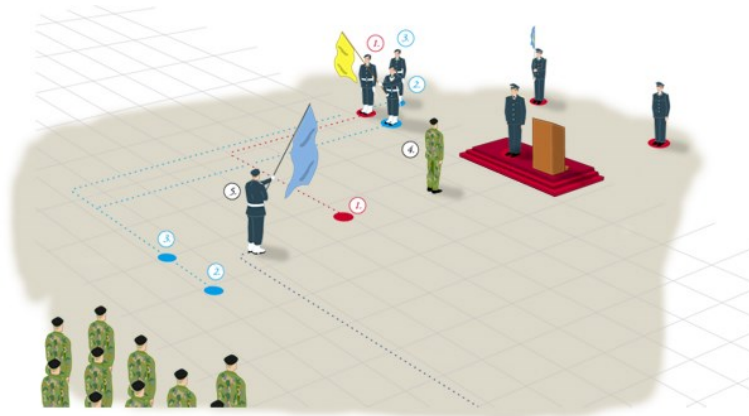

Bild 2:8 Rörelsemönster fanöverlämning

REGLEMENTE

Moment	Genomförande	Anmärkning
12.	När förbandschef (och 1:e fanförare) gjort halt blottar 2:e fanförare den nya fanan och för den till givakt.	
13.	Kungen håller ett kort anförande som slutar med: Jag kommer nu att tilldela NN regemente den fastställda fanan. Ni ska i alla skiften ära och hedra den! Bataljonschefen kommenderar: Giv akt! Skyldra – gevär!	Alla intar enskild ställning, befäl framför truppen gör honnör, fanförare samt övrig personal med sabel gör stor salut och fanvakten skyldrar. Eventuella andra fanor förs till givakt.
14.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 1:e fanföraren i officersfanvakten gör gevär in och marscherar fram till en plats mellan förbandschefen och den gamla fanan. 2. 3:e fanföraren i officersfanvakten tar ett steg framåt till i höjd med 2:e fanföraren i officersfanvakten. 3. Förbandschefen gör vänster om. 4. Kungen går ner på podiets högra sida samt ställer sig mitt emot förbandschefen. 5. 2:e fanföraren i officersfanvakten marscherar fram till kungen, överlämnar nya fanan till kungen, tar ett steg tillbaka och gör gevär ut. 	<p>Vid förband med äldre fana marscherar 2:e fanföraren tillsammans med 3:e fanföraren i officersfanvakten och ställer upp bakom 1:e fanföraren för den gamla officersvakten.</p> <p>Vid förband utan äldre fana marscherar 2:e fanföraren tillbaka till sin plats i höjd med 3:e fanföraren i officersfanvakten och kvarstår där till ceremonins slut.</p>
15.	Kungen överlämnar fanan till förbandschefen med orden: Jag tilldelar NN regemente den fastställda fanan. Ni ska i alla skiften ära och hedra den! Förbandschefen tar emot den nya fanan samt gör vänster om och överlämnar den till 1:e fanföraren ur officersfanvakten som tar emot den och för den till givakt. Kungen gör höger om varefter han och förbandschefen gör personlig hälsning till dess att 1:e fanföraren med nya fanan gör helt om.	<p>Musikkåren spelar respektive försvarsgrens paradmarsch från det att kungen fattar nya fanan till dess att den gamla lämnat ceremoniplatsen.</p> <p>Vid försvarsmaktsgemensamma förband spelas Försvarsmaktens paradmarsch.</p>

REGLEMENTE

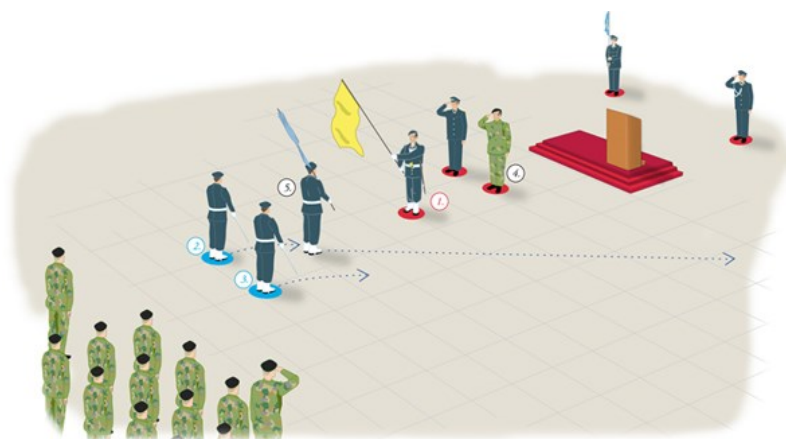

Bild 2:9 Fanan har lämnats till nya 1:e fanföraren

Fanöverlämning avslutande del

Moment	Genomförande	Anmärkning
16.	<p>Vid förband med äldre fana troppar 1:e fanföraren utan order den gamla fanan på stället när förbandschefen fått den nya fanan i sin hand.</p> <p>1:e fanföraren med den nya fanan gör helt om varvid den avgående 1:e fanföraren med officersfanvakt utan särskild order avmarscherar med den gamla fanan.</p> <p>När musiken slår av avbryts hälsningen och bataljonschefen kommenderar: I armen – gevär! Lystring – ställ! och återtar sin plats framför förbandet.</p>	<p>Om äldre fana inte finns slår musikkåren av när 1:e fanförare har gjort helt om vid sin plats vid fanvakten.</p>
17.	<p>Förbandschefen återtar befälet med kommando: Jag tar befälet!</p>	<p>Förbandschefen gör vändning mot kungen, gör personlig hälsning och återtar därefter sin plats framför förbandet.</p>
18.	<p>1:e fanförare står kvar framför podiet. Kungen tar plats på podiet bredvid talarstolen.</p>	
19.	<p>Förbandschefen kommenderar: Giv akt! Fanmarsch!</p> <p>1:e fanförare genomför fanmarsch medan musikkåren spelar förbandets marsch.</p>	<p>Kungen och befäl framför truppen gör personlig hälsning med rättning på förbandschefen. Befäl med dragen sabel gör stor salut.</p> <p>1:e fanförare marscherar från podiet till förbandets vänstra flygel samt därefter framför fronten på förbandet och avslutar fanmarschen framför fanvakten varvid musiken slås av.</p>

REGLEMENTE

Moment	Genomförande	Anmärkning
20.	Förbandschefen kommenderar: Skyldra – gevär! Leve Konungen! Förbandschefen kommenderar: I armen – gevär! Lystring – ställ!	Alla svarar med fyra hurrarop. Befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på förbandschefen. Befäl med sabel gör stor salut. Musikkåren blåser fyra fanfarer och spelar därefter kungssången, vilken sjungs utan order. Kungen gör personlig hälsning.

Inspektion

Moment	Genomförande	Anmärkning
21.	H.M. Konungen: Jag inspekterar! Musikkåren spelar förbandets marsch eller annan marsch med anknytning till förbandet under inspektionen. Regementstrumslagaren (motsv.) gör personlig hälsning och anmäler musikkåren när kungen passerar.	Inspekterar i ordning fanvakt (hälsning sker på fanan), förbandet(-en i nummerordning), övriga ur förbandet, musikkår. Vid inspektionen är formeringen: <ol style="list-style-type: none">1. H.M. Konungen2. Kungens stabschef, 2 m bakom kungen3. Kungens vakthavande adjutant, till vänster och i höjd med stabschefen4. Förare av kungens kommandotecken, till höger och i höjd med stabschefen5. Förbandschefen i höjd med kungen och på motsatt sida till det inspekterade förbandet.
22.	1:e fanförare kommenderar: Giv akt! Skyldra – gevär! och för fanan till hälsning samt anmäler fanvakten: Ers Majestät, fanvakt ur NN regemente! När samtliga passerat kommenderas: I armen – gevär! Lystring – ställ!	2:e fanförare gör stor salut under anmälan.
23.	BatC gör helt om under inspektionen och gör personlig hälsning. När kungen når förbandets flygel kommenderar kompanichefen: Giv akt! Åt höger – se! Kompanichef gör personlig hälsning och anmäler kompaniet (Ers Majestät, 0. kompaniet) utan att kungen behöver stanna.	Eventuella andra fälttecken förs till hälsning när kungen passerar. Befäl med sabel hälsar med stor salut Allt befäl framför truppen gör personlig hälsning med rättning på kompanichefen. Hälsningen avbryts när kungen har passerat.

REGLEMENTE

Moment	Genomförande	Anmärkning
	När samtliga passerat kompaniet kommenderar kompanichefen: Lystring – ställ!	
24.	Kungen återtar sin plats på podiet. Förbandschefen återgår till sin plats framför förbandet och kommenderar: Giv akt! Skyldra – gevär! och gör personlig hälsning. Kungen besvarar hälsningen, lämnar podiet och platsen åtföljd av adjutant och föraren av kungens kommandotecken.	Allt befäl framför truppen gör personlig hälsning med rättning på förbandschefen. 1:e fanförare för fanan till hälsning. Befäl med sabel (fanförare) gör stor salut. Eventuella andra fanor förs till hälsning. Musikkåren spelar respektive försvarsgrens paradmarsch. Vid försvarsmaktsgemensamma förband spelas Försvarsmaktens paradmarsch.

Avslutning

Moment	Genomförande	Anmärkning
25.	Förbandschefen kommenderar: I armen – gevär! Fanvakten avmarscherar! 1:e fanförare svarar: Ja överste! och kommenderar: Fanvakten, på axel – gevär! Fanvakten framåt – marsch! och lämnar platsen.	Allt befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på förbandschefen. Befäl med sabel gör stor salut. Eventuella andra fanor förs till givakt. Musikkåren spelar förbandets marsch eller annan traditionsmarsch tills fanvakten lämnat platsen.
26.	Förbandschefen kommenderar: Bataljonschefen tar befälet! , gör personlig hälsning och lämnar platsen. BatC svarar: Ja överste! Jag tar befälet! och gör personlig hälsning.	Allt befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på bataljonschefen tills förbandschefen lämnat platsen.
27.	Bataljonschefen kommenderar: Formering till enheter! Enhetsvis avmarsch! Därefter görs personlig hälsning och platsen lämnas. Enhetschefer svarar: Ja överstelöjtnant! Jag tar befälet!	Allt befäl som står framför truppen gör personlig hälsning med rättning på respektive enhetschef tills bataljonschefen lämnat platsen. Musikkåren spelar lämplig marschmusik under upplösningen och avmarscherar sist.

REGLEMENTE

2.8. Överlämning av fälttecken vid chefsbyte

Bild 2:10 Fanöverlämning i samband med chefsbyte vid Södermanlands regemente 1994

Överlämning av förbandets fana mellan avgående och tillträdande förbandschef får ske i samband med chefsbytesceremonin. Vanligen deltar även stridskraftschef, chefen för produktionsledningen eller chefen för förbandsproduktion ur Högkvarteret. Om general eller flaggman inte deltar stryks dennes punkter ur programmet.

2.8.1. Genomförande

Paraden genomförs företrädesvis utomhus med hela förbandet uppställt. Efter avlämning, parad för fanan och förbandschefens inspektion sker chefsbyte.

Moment	Genomförande	Anmärkning
1.	Avgående chef håller sitt avskedstal och överlämnar befälet till stridskraftschef (motsv.): NN regemente, Giv akt!	
2.	Stridskraftschef (motsv.): Jag tar befälet! Lystring – ställ! Generalen håller ett anförande vilket avslutas med: Giv akt! Skyldra – gevär! Fanförarna framåt – marsch!	1:e och 2:e fanförare marscherar framåt. Mitt framför talarstolen (motsv.) gör de tätavbrytning mot denna, varvid 2:e fanförare vänder upp med 1,25 m lucka bredvid 1:e fanförare. Båda gör halt ca 10 m framför talarstolen. 2:e fanföraren gör gevär in.
	Av- och pågående chef marscherar fram och ställer upp framför fanförarna.	Avgående chef står framför 1:e fanförare, medan pågående chefen står framför 2:e fanförare.
3.	1:e fanförare överlämnar fanan till avgående chef och gör därefter gevär ut.	Av- och pågående chef gör vändning mot varandra. Avgående chef håller fanan lodrätt under vändningen.

REGLEMENTE

Moment	Genomförande	Anmärkning
4.	Avgående chef överlämnar efter ett kort tal fanan till pågående chef.	Musikkåren blåser förbandets igenkänningsignal eller annan lämplig signal .
5.	Pågående chef gör därefter vändning med fanan i lodrätt ställning och överlämnar den till 2:e fanföraren.	Fanförarna gör helomvändning och marscherar tillbaka till fanvakten i ordning 2:e fanförare (med fanan) samt 1:e fanförare. Av- och pågående chef gör helomvändning och marscherar tillbaka till talarstolen.
6.	Fanförarna gör halt på sina platser i fanvakten.	1:e fanförare gör gevär in och 2:e fanförare helt om. 2:e fanförare överlämnar fanan till 1:e fanförare och gör därefter gevär ut. 1:e fanförare gör helt om.
7.	Stridskraftschef (motsv.): Överste N.N tar befälet över N.N regemente!	Pågående chef kommenderar: Jag tar befälet! I armen – gevär! Lystring – ställ!
8.	Pågående chef håller tal, fanmarsch bör genomföras och ceremonin avslutas.	Deltagande general avmarscherar med avgående chef.

2.9. Minnes- och jubileumsceremonier

2.9.1. Historik

Under 1800-talet högtidlighöll Sverige minnet av våra kungar som också varit framgångsrika fältherrar.

Detta har främst gällt Gustav II Adolf, Karl X Gustav, Karl XI och Karl XII. På deras dödsdagar har minnesceremonier förekommit både inom och utom försvarsmakten. Ännu under 1900-talet och fram till mitten av seklet har minnet av främst Gustav II Adolf och Karl XII uppmärksammas vid truppförbanden. Alltjämt är Gustav II Adolfs dödsdag allmän flaggdag i Sverige.

Utöver firandet av minnet av våra namnkunniga kungar högtidlighölls minnet av de slag som förbanden deltagit i. Firandet vid respektive truppförband gällde i första hand sådana träffningar som medfört att förbandet erhållit segernamn på sitt fälttecken. Sådana minnesceremonier förekommer fortfarande vid flera förband.

Även andra minnen kan uppmärksammas, t ex en större olycka som drabbat ett truppförband. Ofta genomförs en jubileumsceremoni på årsdagar (50, 100, 200 år osv) av ett förbands uppsättande eller annan viktig organisationsförändring.

REGLEMENTE

2.9.2. Allmänt

Det som avses högtidlighållas bör förankras hos förbandets personal i förväg.

Ceremonin bör göras kort, men ska genomföras under värdiga former.

Där det är lämpligt kan ett minne uppmärksammas genom ett kort avbrott i en övning ute i övningsterrängen. Ceremonin bör då göras enkel. Om ceremonin genomförs på militärt område bör stor flaggning beordras.

Fanvakt med förbandets fana och musikkår bör delta.

Ceremoni av detta slag genomförs normalt i fältdräkt med hjälm och vapen.

Normaluppställning är alltid pluton och kompani på linje. Bataljon ställer upp på öppen fyrkant (anpassas efter lokala förhållanden).

2.9.3. Omfattning

1. Fanvakten inmarscherar med ”struken fana” och utan musik.
2. Avlämning och därefter parad för fanan och inspektion.
3. **Förbandschef eller av denne utsedd håller minnesceremonien.**
4. Fanmarsch genomförs och musikkåren spelar förbandets marsch (hela).
5. Fanvakten avmarscherar med blottad fana och till förbandets marsch.

När ceremonien genomförs inomhus, (exercishus, kyrka eller annan lämplig lokal) genomförs den i tillämpliga delar enligt exempel för genomförande utomhus. Utrymmesskäl kan medföra att parad för fanan ersätts med momentet blotta fanan.

2.9.4. Genomförande

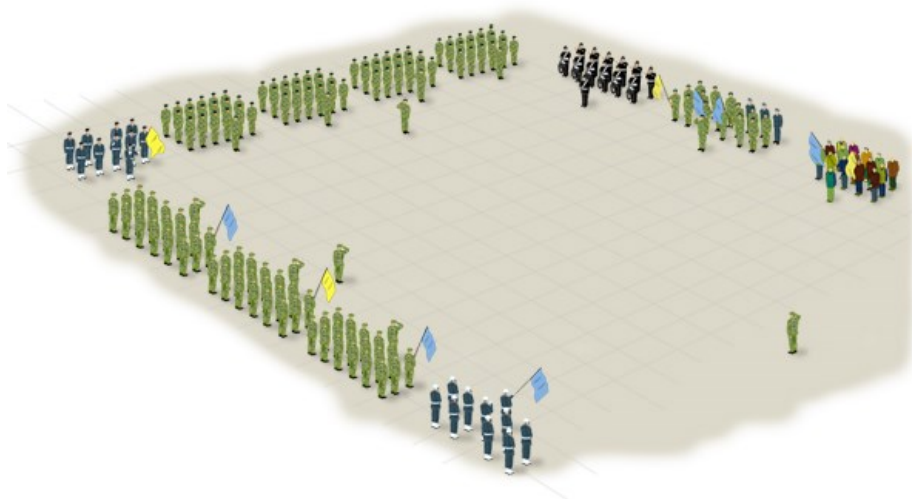

Bild 2:11 Uppställning på öppen fyrkant

REGLEMENTE

Minnesceremoni

Moment	Genomförande	Anmärkning
1.	Förbandschefen (motsv.) håller minnestal.	
2.	Musikkåren spelar karaktärsstycke eller signal.	
3.	Eventuell kransnedläggning genomförs.	Enligt anvisningar för sådan.
4.	Förbandschef kommenderar: Giv akt! Spela Regementets (motsv.) marsch!	Musikkåren spelar marschen. Fanan förs till givakt och 2:e fanförare hälsar med liten salut.
5.	Ceremonien fortsätter med korum eller annan programpunkt varefter ceremonin avslutas.	Nationalsången kan spelas och sjungs.

Övrigt

Kransnedläggning kan genomföras som enskild ceremoni utan övrigt ceremoniel.

2.10. Saknade kamraters formation

2.10.1. Allmänt

För att hedra Försvarmaktens personal som omkommit eller stupat i tjänsten kan det vid hemkomstceremoni, begravning, avtäckning av minnessten samt, när särskilda skäl föreligger, vid flottilj- eller flygdagar vara lämpligt att genomföra "saknade kamraters formation". Den grundar sig på det amerikanska flygvapnets "missing man formation" och betraktas sedan länge som en tradition inom flygvapnet.

2.10.2. Genomförande

Bild 2:12 Saknade kamraters formation

Saknade kamraters formation utförs med fyra anslutna jettflygplan i höger eller vänster flankformering, vilken framförs på 200–400 m höjd och med 500–600 km/h fart.

Omedelbart före passage av ceremoniplatsen, läktare eller åskådare ska "trea" i förbandet göra en kraftig och markerad upptagning rakt fram (se bild ovan), övergående i successivt

REGLEMENTE

ökande stigning (30° 45°) vilken ska behållas intill dess flygplanet kommit upp på sådan höjd att det inte längre är väl synligt. Alternativt kan mjuk sväng - från åskådarna - göras när flygplanet nått ca 1000 m höjd eller däröver.

Saknade kamraters formation förutsätter att den genomförs med värdighet. Om så är möjligt spelas lämplig bakgrundsmusik. Om ceremonielet kommenteras av speaker, vilket är fallet vid t.ex. flottiljers flygdagar, bör denne avisera formationen och dess innebörd.

Den relativt låga farten gör att efterbrännkammare kan behöva användas för att nå erforderlig stigvinkel. Tändning bör ske i ett så sent skede som möjligt för att inte störa eventuell bakgrundsmusik eller platsens frid. Helst bör användning av efterbrännkammare undvikas.

2.11. Kransnedläggning

2.11.1. Allmänt

Kransnedläggning kan ske vid olika typer av monument och ceremonier måste alltid anpassas till syftet. Sedan svenska staten anskaffat veteranmonumentet Restare så sker kransnedläggningar i samband med utländska besök i Stockholm i regel vid detta monument och genomförande regleras genom garnisonsorder.

Kransar bör vara försedda med band i nationens eller förbandets färg(er).

2.11.2. Deltagande

Vid kransnedläggning deltar i regel: Chef och eventuell gäst och liten honnørsstyrka med om möjligt musikkår/spel. *Särskild kransbärare ska vara utsedd.*

Kransnedläggning vid statens veteranmonument genomförs i regel med honnørsstyrka om två poster.

2.11.3. Exempel på genomförande

Bild 2:13 Poster vid veteranmonumentet Restare

REGLEMENTE

Tid	Genomförande	Anmärkning
K - 10	C honnørsstyrkan visiterar truppen samt kommenderar: Parad! (Bajonett på!) (C honnørsstyrkan gör gevär ut.) Lystring – ställ! Paraderande trupp på plats (fanan blottad).	Samlingsmusik. Två soldater står på ömse sidor om aktuellt monument.
K - 1	Kransnedläggaren eventuellt åtföljd av förbandschef (motsv.) och kransbäraren anländer.	Musikkår/spel blåser appeller eller förbandets igenkänningssignal.
K	Förbandschef (alt chef för honnørsstyrka): Giv akt! General, NN regemente (honnørsstyrka ur NN regemente) enligt order! Kransnedläggaren: Jag tar befälet! (Hälsar truppen) Jag inspekterar!	Hälsning görs med liten salut. Kransnedläggaren inspekterar förbandet (honnørsstyrkan) och musikkår/spel.
K+3	Kransnedläggaren: Spela Svenska arméns (alt marinens eller flygvapnets) paradmarsch!	Musikkår/spel spelar.
K+1	Kransnedläggaren: Kommendera lystring!	Förbandschefen (C honnørsstyrkan): Ja general! Lystring – ställ!
K + 5	Kort tal av kransnedläggaren vänd mot publik eller minnesmärke. Eventuellt musikstycke.	
K + 6	Kransnedläggaren: Kommendera givakt! Förbandschefen (C honnørsstyrkan): Ja general! Giv akt!	Kransnedläggaren m fl. gör helt om.
	Kransnedläggaren åtföljd av kransbäraren marscherar fram till nedläggningsplatsen och gör halt där (alternativt kan kransbäraren från början stå vid platsen – om så är fallet avlägsnar han sig samtidigt som kransnedläggaren återgår till utgångspunkten). Kransnedläggaren gör personlig hälsning. Förbandschefen (C honnørsstyrkan) kommenderar: Skyldra – gevär! (fana hålls i givakt). Kransnedläggaren vänder sig mot kransbäraren och övertar kransen från denne, lägger ner kransen på avsedd plats, reser sig upp, intar enskild ställning (alternativt lägger kransbäraren ner kransen och kransnedläggaren rättar endast till banden eller motsvarande).	Musikkår (motsv.) spelar (blåser) lämplig signal (tpto) samtidigt som kransnedläggaren och kransbäraren gör personlig hälsning, vilken ska pågå tills signalen är slut.
	När hälsning avslutats kommenderar förbandschefen (C honnørsstyrkan): I armen – gevär!	

REGLEMENTE

Tid	Genomförande	Anmärkning
K + 10	Kransnedläggaren och kransbäraren gör helt om och marscherar tillbaka till utgångspunkten och gör där tillsammans med kransbäraren helt om halt.	Musikkåren spelar för ceremonin lämpligt stycke.
K + 12	Kransnedläggaren gör helt om och avtackar deltagande samt avlägsnar sig tillsammans med kransbäraren. Förbandschefen (C honnörstyrkan) kommenderar: Parad upphör! (Bajonett – av!) Lystring – ställ! Avmarsch.	

2.12. Avtäckning av minnesmärke

2.12.1. Historik

Minnesmärken har rests både i hemlandet och på utländsk mark under de århundraden då Sverige deltog i krig och där svenska trupper genomfört minnesvärda strider. Ofta har dock sådana händelser fått ett minnesmärke lång tid efteråt.

De minnesmärken som tillkommit under 1900-talet är till huvuddelen resta för att påminna om förbandsjubileer, flyttning av förband från övningsplatser till garnison i städer, kungliga besök, förbandsnedläggningar, svåra olyckshändelser m.m.

Bild 2:14 Avtäckning av svenskt minnesmärke i Finland 1982

2.12.2. Allmänt

Minnesmärke utgörs vanligtvis av minnessten, minnesplatta, staty eller annat föremål.

Texten utformas med hänsyn till den händelse som ska uppmärksammas.

Avtäckning av minnesmärke kan ske dels som en särskilt avgränsad ceremoni, dels i samband med annan ceremoni, t ex soldaterinran. Detta gäller särskilt om platsen rymmer trupp och eventuella åskådare.

REGLEMENTE

- Om ceremonin genomförs på militärt område bör stor flaggning beordras
- Fanvakt med förbandets fana bör delta
- Musikkår bör delta
- Kransnedläggning kan förekomma.

2.13. Honnörsstyrkor

2.13.1. Allmänt

Honnörsstyrka ska organiseras i samband med officiella besök av statschefen eller annan kunglig person, vid utländska stats- och officiella besök samt vid besök av svensk eller utländsk högre militär chef när högre chef så finner lämpligt.

Styrka och sammansättning av honnörsstyrka fastställs med hänsyn till nivån på beökaren och syftet med hedersbevisningen.

Honnörsstyrkor ska om möjligt åtföljas av musikkår.

2.13.2. Organisation

Honnörsstyrka	Vem	Antal/anmärkning	Anmärkning
Honnörskompani	Statschefer vid statsbesök eller på order	1 officer och 72 soldater + fanvakt. Honnörskompani får organiseras med 1 officer och 80 soldater samt 1 officer som enskild fanförare.	Chef för honnörskompani ska vara lägst kapten. Enskild fanförare grupperar 3 m till höger och något bakom kompanichefen när kompaniet är uppställt på linje
Honnörsvakt	Statschefer vid statsbesök, på order samt vid Kungliga (motsv.) besök.	1 officer och 36 soldater + fanvakt.	Honnörsvakt som är tillfälligt sammansatt av personal från flera förband ska föra tretungad svensk fana.
Liten honnörsvakt	Besök av general- eller flaggman eller motsv. nivå.	1 officer och 24 soldater + liten fanvakt	
Fanvakt	Övriga besök och utgör dessutom formell lägsta nivå för hedersmottagande.	1:e och 2:e fanförare + 8 soldater	1:e fanförare ska vara officer. 2:e fanförare bör vara specialistofficer.

REGLEMENTE

Honnörsstyrka	Vem	Antal/anmärkning	Anmärkning
Liten fanvakt		1:e och 2:e fanförare + 4 soldater	
Officersfanvakt	Vid mottagning inomhus.	1:e, 2:e och 3:e fanförare	1:e fanförare ska vara officer. 2:e fanförare bör vara specialistofficer.
Enskild fanförare	Vid mottagning inomhus och officersfanvakt inte är möjlig eller praktisk.	1:e och vid behov även en 2:e fanförare	3:e fanförare bör vara specialistofficer.

Honnörsstyrkor ska som regel bära trupperadräkt samt vapen med bajonett. Fältparadräkt bärs när situationen så kräver (i fält). Livgardet bär i regel paraduniform i stor eller liten parad.

Chef och fanförare ska bära dagbricka m/1799 (flygvapnet bär dagtjänsttecken m/38) och sidogevär.

Militära värdar och övrigt befäl ska bära daglig dräkt om inte annat särskilt anges

Styrkan rangeras efter de deltagandes längd med de längsta på flyglarna.

På och invid örlogsfartyg paraderar honnörsstyrkor enligt H PARAD 4 2017.

2.13.3. Signaler

I samband med mottagning av honnörsstyrka ska signaler ges enligt nedan:

Person	Marsch	Signal
Medlemmar i det Kungliga Huset	Paradmarsch	Fyra appeller
General/amiral	–	Fyra appeller
Generallöjtnant/viceamiral	–	Tre appeller
Generalmajor/konteramiral	–	Två appeller
Brigadgeneral/flottiljamiral	–	En appell
Förbandschef	–	Eget förbands igenkänningsignal

REGLEMENTE

2.13.4. Hälsning med honnørsstyrka

Hälsningsberättigad	Gevär	Sabel	Fanföring	Musik
H.M. Konungen H.M. Drottningen Utländskt statsöverhuvud	Skyldra gevär	Stor salut	Hälsning med fana	Paradmarsch alternativt utländsk och svensk nationalhymn.
Annan kunglig person	Skyldra gevär	Liten salut	Fana i givakt	Förbandsmarsch
Svensk och utländsk flagga som hissas eller nedhalas i ceremoniella sammanhang	Skyldra gevär	Stor salut	Fana i givakt	Paradmarsch
Kransnedläggning under minnesceremoni	Skyldra gevär	Stor salut	Fana i givakt	Tapto- eller tystnadssignal
Ambassadör, statsråd och motsvarande	Skyldra gevär	Liten salut	Fana i givakt	-
Generalspersoner/ flaggmän	Skyldra gevär	Liten salut	Fana i givakt	En apell/stjärna
Överste./kommendör	Skyldra gevär	Liten salut	Fana i givakt	Igenkänningsignal
Egen förbandschef	I armen gevär	Liten salut	Fana i givakt	Igenkänningsignal
Förbandsfana	Skyldra gevär	Stor salut	Fana i givakt	Förbandsmarsch
Nationalsång eller kungssång. Om kungen, drottningen eller utländskt statsöverhuvud är närvarande hälsas med stor salut och fanan.	Skyldra gevär	Liten salut	Fana i givakt	-

Om sabel inte bärs dragen ska personlig hälsning med honnör ske i samtliga ovanstående alternativ.

REGLEMENTE

2.13.5. Genomförande

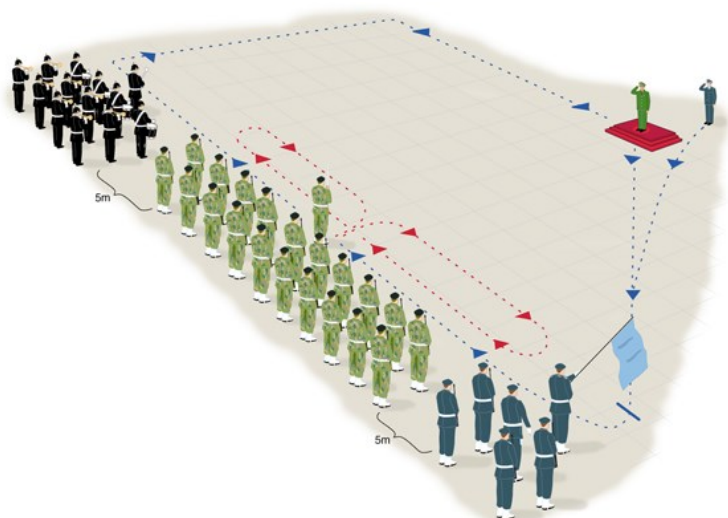

Bild 2:15 Genomförande (Liten honnörsvakt)

Honnörsstyrka ska formeras på två linjer med 1,25 m avstånd mellan linjerna och 1 m lucka inom och 5 m lucka mellan avdelningarna med från höger räknat fanvakt, trupp och musikkår. Styrkan ska rangeras efter soldaternas längd (de längsta ute på flankerna).

Inmarsch ska ske på fyra täter, halt på platsen för avlämning. Efter vändning sker dubblering på kommando: **Jämna rotar ryck in – marsch!** Därefter rättas honnörsstyrkan in: **Rättning – mittåt!** Styrkechef ska framför honnörsstyrkans mitt. 1:e fanförare och regementstrumslagare (motsv.) ska stå i höjd med styrkechefen.

Musikkår ställer upp på honnörsstyrkans vänstra flygel med främsta led i höjd med honnörsstyrkans främsta led. Luckan till honnörsstyrkan ska vara 5 m. Om musikkår saknas ska hornblåsare stå i höjd med truppens främre led.

Honnörsstyrka ska före ceremoni lämnas av och inspekteras av chef.

Moment	Genomförande	Anmärkning
1.	Gästen anländer och möts av värden (som ger en kort orientering om ceremonin).	Följepersonal anvisas åskådarplats.
2.	Värd och gäst (värden till vänster) förflyttar sig till plats för avlämning. Chefen för honnörsstyrkan kommenderar: Giv akt! Skyldra – gevär!	Signalen ”Givakt” och aktuell annan signal (paradmarsch, appeller) spelas.
3.	När värd och gäst stannat på platsen för avlämning ska utan särskild order nationalhymnerna (den utländska först) spelas.	Chefen för honnörsstyrka (och 2:e fanförare) ska göra stor salut under den tid nationalhymnerna spelas.
4.	När nationalhymnerna spelats ska chefen för honnörsstyrka (och 2:e fanförare) återgå till liten salut (vid besök av officer av överstes grad eller	Om kungen, drottningen eller utländskt statsöverhuvud är närvarande ska fanan behållas i

REGLEMENTE

Moment	Genomförande	Anmärkning
	lägre, kommenderas här: I armen – gevär!)	hälsning och stor salut göras under avlämningen.
5.	Chefen för honnørsstyrkan lämnar av: Utländsk gäst, exempel: Sir! The Guard of Honour from the Norrbotten regiment, ready for your inspection, Sir (Ma`am)!	Om gästen hälsar honnørsstyrkan t ex med ” Good morning soldiers ” ska denna unisont svara ” Good morning Sir (Ma`am)! ”
6.	Gästen med förbandschef (mots.) rör sig mot fanvakten för att inleda inspektionen. Chefen för honnørsstyrkan kommenderar: Åt höger – se! Truppen behåller skyldra gevär (i armen gevär) under inspektionen och följer gästen med blicken. Efter hand som gäst och värd passerar ska huvud och blick åter riktas rakt fram.	Chefen följer gäst och värd till höger och något bakom, under inspektionen. Musikkåren spelar inspektionsmarsch, företrädesvis Försvarsmaktens honnörsmarsch. När värd och gäst nått fanvakten ska de göra halt och hälsa på fanan (2:e fanförare hälsar med liten salut).
7.	Chefen för honnørsstyrkan hälsar med liten/stor salut när gäst och värd lämnar truppens vänstra flygel och återgår till sin plats.	Regementstrumslagare hälsar med trumslagarstaven. Värd och gäst återgår till platsen för avlämningen och stannar där tills musiken slutar.
8.	Gästen kan tacka chefen för honnørsstyrkan, som hälsar med liten (stor) salut.	
9.	Chefen för honnørsstyrkan kommenderar: I armen – gevär!	När värd och gäst lämnar platsen kommenderas: Lystring – ställ!
10.	På återsamlingsplats: Parad upphör! Bajonett – av!	

2.13.6. *Paradering i trappa*

En speciell form av hedersbevisning med trupp är ”trappvakt”, vilken kan ske utom- eller inomhus. Truppen utplaceras här med jämna avstånd i trappor och på trappavsatser. 1:e fanförare med fana må medverka och ställs då på lämplig trappavsats. Trappvakt med enbart fanor med eller utan fanvakt, kan anbefallas vid jubileer och andra offentliga festligheter.

2.13.7. *Hedersvakt vid flygplan*

När officiell gäst anländer till flygplats kan hedersvakt ställas upp på ömse sidor om trappan till flygplanet. Sådan hedersvakt bör vara minst 4 man och ska vara utrustad med trupperad dräkt.

REGLEMENTE

2.13.8. Hedersvakt vid bröllop

Bild 2:16 Järnvalv

Befäl från nivå OR 6 som deltar vid en officers- eller specialistofficers bröllop kan bilda järnvalv utanför kyrkan (motsv.) när brudparet kommer ut efter vigseln.

Sabel/stickert bärs till högtidsdräkt och får föras till stor mäsdräkt (baljan hålls i vänstra handen).

Moment	Genomförande	Anmärkning
1.	Järnvalv bildas genom att deltagarna ställer upp på två linjer med ca 1 m lucka vända mot varandra på ett avstånd av ungefär 3 m. Chefens plats är längst ner i högra ledet (från porten sett). Chefen leder rangeringen från kyrkporten, varifrån chefen också kan se när brudparet är på väg ut.	Sabel/stickert bärs under gevär in. Officerare vid brudgummens/brudens förband ställer upp ytterst, d.v.s. längst från kyrkporten.
2.	Chefen kommenderar: Giv akt! och gör gevär ut med sin egen sabel och för den till ”givakt”.	
3.	Därefter marscherar chefen mellan leden och gör helt om, varefter chefen kommenderar: Gevär – ut!	Deltagarna gör gevär ut (inte med stickert) och för sablarna till ”givakt” (ställningen parad i marinen).
4.	Chefen intar därefter sin plats, och när han ser att brudparet är berett att tåga genom järnvalvet kommenderas: För brudparet! Skyldra – gevär! Klingorna ska inte beröra varandra. Vid jämt antal i valvet behåller chefen sin sabel i liten salut. Deltagare med stickert gör personlig hälsning med honnör.	Sablarna förs först till liten salut, varefter de något långsammare – med rak arm och eggen till vänster – fälls framåt så att ett valv med rät vinkel bildas.

REGLEMENTE

Moment	Genomförande	Anmärkning
5.	När brudparet passerat genom järnvalvet kommenderar chefen: Ta – ner! och därefter: Gevär – in! När detta är gjort kommenderar chefen: Lystring – ställ!	Slutligen upplöses järnvalvet på stället.

2.14. Förbimarsch i parad

2.14.1. Historik

Förbimarscher eller trupprevyer är av gammalt datum. I Sverige förekom dessa redan på 1600-talet. Under 1800-talets storläger på olika övningsplatser mönstrade ofta kungen själv den deltagande truppen och i samband med stora fälttjänstövningar under första delen av 1900-talet förekom förbimarscher efter övningarnas avslutande. Truppförbanden drogs efter ”eld upphör” samman till lämplig plats där övningsledaren, som ofta var H.M. Konungen eller H.K.H. Kronprinsen, avtackade truppen. Därefter genomfördes förbimarscher såväl till fots, beridet, anspänt och motoriserat.

Förbimarscher har också förekommit med många enheter, bl.a. vid Konung Gustav V:s 80-årsdag 1938, vid Konung Gustaf VI Adolfs trontillträde 1950 och vid Konung Carl XVI Gustafs 50-års och 60-årsdag.

Förbimarsch har numera blivit allt sällsyntare, bl. a på grund av att förbanden är utspridda över stora ytor samt ofta som följd av brist på tid för övning och förberedelser. Lokalt förekommer dock ibland förbimarsch med förband till fots eller med motoriserade förband.

Förbiflygning med flygplan eller helikopter kan också sägas vara en form av förbimarsch.

2.14.2. Allmänt

Förbimarsch i parad till fots och med fordon ska förövas. Klädsel och utrustning ska kontrolleras så att trupp gör ett enhetligt och gott intryck (i regel nyttjas trupp- eller fältparaddräkt alternativt enhetligt burens stridsutrustning).

Armpendling med ledig arm till vågrät nivå samt rättning i djup och sidled liksom hälsning med huvudvridning ska övas (förbimarsch genomförs lämpligen med vapnen i ställning på axel gevär).

Fordon ska vara trafiksäkra, rengjorda och funktionsdugliga.

REGLEMENTE

Till fots

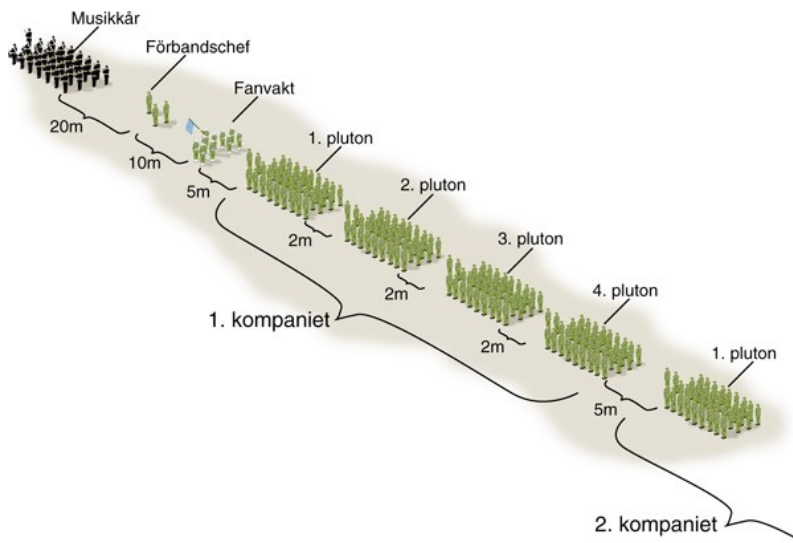

Bild 2:17

Marschform bestäms av den chef som leder förbimarschen eller under vilkens befäl deltagande förband står. Vid marscherande trupp är fyra till sex täter lämplig formering. Ordinarie indelning behålls så långt möjligt. De marscherande ordnas så, att beväpning och utrustning blir så lika som möjligt i sidled. Utgångsläge intas så långt från den plats där förbimarschen ska ske att eventuella brister kan rättas till undandraget från åskådare.

- Musikkår uppställs i täten av marschkolonn och 35 m framför denna.
- Fanvaktens plats ska vara 5 m framför förbandets tät.

Chef för förbimarscherande förband åtföljd av ställföreträdare (stabschef, adjutant) ska ställa upp 10 m framför fanvakten. 10 m avstånd ska tas ut mellan kompanier (motsv.), och inom kompani (motsv.) ska 3 m avstånd tas ut mellan underavdelningar. Chefer marscherar i täten för eget förband. Ställföreträdare marscherar i kön.

Stridsfordon

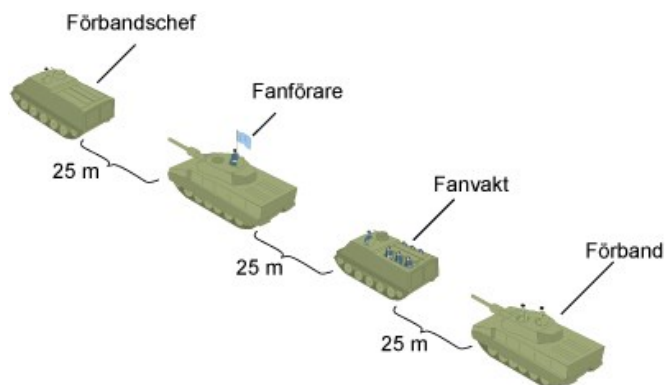

Bild 2:18

REGLEMENTE

Förbimarsch med motorförband i parad ska ske med personalen uppsutten i fordonen. Fordonen ska i regel ställas upp efter varandra på kolonn. I utgångsläget kan fordonen vara tätt anslutna. Efter avmarsch ska 25 m avstånd uttas mellan fordonen. Under marsch får hastigheten uppgå till högst 20 km/h. Rutor ska hållas nerdragna, sidoväggar av duk upprullade samt luckor öppna.

- Förare av stridsfordon ska köra med öppen förarlucka.
- Chef för motorförband åtföljd av ställföreträdare (stabschef, adjutant) och fordonsförare ska ta plats i tätfordonet.

I fordon med flygvarnarlucka eller öppet fordon ska fordonschef stå upp vänd framåt. Övrig personal utom fordonsförare ska sitta med vapen lodrätt mellan benen med kolvar (axelstöd) mot fordonsbotten och avfyringsanordning riktad från den enskilde.

Vid förbimarsch med stridsfordon kan förbandets fana (vaktfanan) föras antingen i stridsvagn eller i stridsfordon. Förs fanan i stridsvagn ska 1:e fanförare stå i vagnchefsluckan och 2:e fanförare stå i vagnschefsluckan i det närmast följande stridsfordonet med fanvakten stående i stridsrummet.

Förs fanan i annat fordon ska 1:e fanförare stå i vagnschefsluckan och 2:e fanförare med fanvakt stå i stridsrummet.

- Vid förbimarsch med stridsvagn kan laddaren stå i laddarlucka.
- Vid förbimarsch med stridsfordon kan skyttegruppen stå i stridsrummet vända i marschriktningen.
- Vid förbimarsch med motorfordon kan musikkår stå i anslutning till eller mitt emot den för vilken förbimarschen sker. När musikkår spelar under motorförbands förbimarsch görs uppehåll då kolonn med bandgående eller särskilt bullrande fordon passerar.

Gällande säkerhetsinstruktion ska alltid följas vad avser åtgärder för säkerheten vid och i stridsvagnar och stridsfordon (elevationslås, surring m.m.). Eldrör ska under förbimarsch vara i "kl. 12.00" (för Strv 122 gäller normalt kl. 11.40 med elevation 0).

2.14.3. Genomförande

Förberedelser

Kompanichef kommenderar: **Bajonett – på!** och därefter: **På axel – gevär!**

Chef kommenderar: **NN regemente, Giv akt! Parad! Förbimarsch!**

Avmarsch

Alt 1

Chefen kommenderar: **Marsch framåt!**

Respektive kompanichef kommenderar efter hand: **Kompani framåt – marsch!**

REGLEMENTE

Alt 2

Igångsättande sker genom att chefen efter att ha kommenderat: **NN regemente, Giv akt! Parad! Förbimarsch!** kommenderar: **Passa – slag!**

Marschen startar då genom att förbanden anträder marschen samtidigt som musikkåren på signalen ”framåt marsch”. (Trumslagningen i signalen motsvarar 8 stegs blind räkning och vänster fot sätts i marken på den 9:e taktpulsen).

Alt 3

Vid igångsättande av förbimarsch med motorfordon kan marschen sättas igång med tecken och/eller radio.

Förbimarsch för musikkår

När musikkår marscherar i tåten ska denna göra tätavbrytning efter att ha utfört förbimarschen och marschera upp mitt framför den för vilken förbimarsch sker.

Vid förbimarsch med fordon utgångsgrupperas oftast musikkåren mitt framför den för vilken förbimarsch sker.

- Förbandets(-ens) marsch(-er) eller defileringsmarsch(-er) ska spelas under hela förbimarschen.
- När förbandet(-en) har passerat ska musiken upphöra, varefter musikkåren avmarscherar.

Förbimarsch för trupp

Vid förbimarsch till fots ska förbandschef med ställföreträdare (stabschef) och regementsförvaltare sedan de hälsat och passerat den för vilken förbimarsch sker, därefter ställa upp snett bakom och till vänster om denne samt stanna där till förbandet har passerat.

- Chef för motorförband ska fortsätta marsch tillsammans med förbandet.
- Fana med fanvakt ska bli kvar på sin plats framför förbandets tåt.

Under förbimarsch ska befäl utanför trupp hälsa på den för vilken förbimarschen sker.

- Vid förbimarsch med motorförband ska chefer och fordonschefer hälsa på den för vilken förbimarsch sker.
- Förbimarsch med beriden trupp ska ske i kort trav och i tillämpliga delar enligt vad som gäller för marscherande trupp.

REGLEMENTE

2.15. Eskort

2.15.1. Historik

Eskorterering av statschefer och andra prominenta personer har anor från forntiden och hade länge en dubbel funktion som heders- och skyddseskort. I Sverige hade kungen och även andra medlemmar av det Kungliga Huset beriden militär eskort, först av drabanter och därefter av Livgardet till häst och Livregementets dragoner.

2.15.2. Allmänt

Försvarsmakten svarar idag för vissa hederseskorter såsom beriden eskort ur Livgardet vid kortege. Härutöver kan även motsvarande eskort ske till sjöss med fartyg och i luften med flygplan. I övrigt sker i fred eskortering av Polisen.

2.15.3. Genomförande

Eskort på land

Beriden eskort genomförs i regel endast vid statsceremonier.

Eskort till sjöss

Enligt anvisningar för varje särskilt fall.

Eskort i luften

Bild 2:19 Flygeskort vid ankomst till svenskt luftrum

REGLEMENTE

Allmänt

Eskortering i luften av ceremoniella skäl genomförs på order, vilket i normalfallet innebär att Högkvarteret ger ett uppdrag till berört förband. Eskortering ska normalt ske när ett främmande statsöverhuvud anländer till Sverige på ett officiellt statsbesök, men kan även genomföras vid andra officiella besök.

Eskortering i övriga fall ska beslutas av ÖB eller den han så bemyndigar.

Genomförande

Vid eskortering i luften av ceremoniella skäl ska flygsäkerheten undantagslöst ges högsta prioritet.

Detta innebär att några allmänt gällande handlingsregler inte kan anges utan en bedömning måste göras från fall till fall. De faktorer som då måste beaktas är bl. a färdväg (möjlighet till att avbryta eskortering/utflygningsvägar med hänsyn till civil trafik m.m under den planerade färdvägens hela längd), kommunikationsmöjligheter, väderförhållanden, typ av luftfartyg (marschfart, plané- och inflygningsprestanda m.m) och förfarande vid avslutandet av eskorteringen.

1. Innan eskort påbörjas (helst under planläggningen) ska det klargöras om det eskorterande flygplanet är utrustat med ACAS/TCAS (antikollisionsvarningssystem). Om så är fallet måste eskorten slå från egen transponder innan eskorteringen påbörjas för att undvika att larm utlöses i det eskorterade flygplanet.
2. Erfarenhetsmässigt ska en rote användas (reservflygplan bör om möjligt finnas) och kontakt ska tas med civila flygledningsorgan (via egen ATS) för färdplanering, tider, flygplanstyp, kommunikationsmöjligheter m.m. i ett tidigt skede.
3. Vid eskorteringens början bör (om kommunikationsmöjlighet finns) en förfrågan om tillstånd göras, t ex: "[det eskorterade flygplanets stationssignal] – SWEDEFORCE Papa 22 request permission to escort you". Om kommunikationsmöjlighet inte föreligger bör man i förväg ha avtalat med aktuellt flygledningsorgan om deras möjlighet att anmäla att eskortering påbörjas.
4. Samling ska göras väl bakom det eskorterade flygplanet (förbandet). Därefter ska de eskorterande enheterna, under stor försiktighet, närma sig på var sin sida för att undvika att oroa besättning eller passagerare i det luftfartyg som är föremål för eskorteringen. Grupperingsvinklar väljs erfarenhetsmässigt bäst på plats och ställe och ska fastställas av rotechef så att symmetri erhålls. Avstånd hålls så att säkerheten inte äventyras. Eskort i kontrollzon regleras av ATS.
5. Eskort ska avbrytas när omständigheterna så kräver det med hänsyn till flygsäkerheten.
6. Om trafiksituationen medger kan ett meddelande att eskorteringen avbryts göras, t ex: "[det eskorterade flygplanets stationssignal] – SWEDEFORCE Papa 22 will abort escorting you now, (enjoy your stay in Sweden)".

REGLEMENTE

2.16. Svenska och utländska officiella besök

2.16.1. Historik

Vänskapsbesök mellan högre militära chefer utvecklades under 1800-talets relativt långa fredsperioder och har efter andra världskriget fått en allt större betydelse. I likhet med statsbesöken finns även här en utvecklad internationell praxis.

Örlogsbesök, ofta i samband med långresor, hör likaså till de mellanstatliga umgängesformer som växte fram under 1800-talet.

2.16.2. Omfattning

Som regel ska minst en liten honnörsstyrka paradera med förbandsfana eller på särskild order tretungad svensk fana och musikkår eller spel medverka.

2.16.3. Utländska örlogsbesök

Örlogsbesök i Stockholm ska genomföras enligt följande:

1. Svarssalut ska avges från salutbatteri på Kastellholmen om gästande fartyg avger salut vid infärden till Stockholm.
2. Gästande sjöstyrkechef ska på ankomstdagen normalt avlägga officiella visiter vid hemlandets ambassad, i Stockholms stadshus, hos värd ur marinen samt hos överkommendanten i Stockholm (i högvaktsflygeln på Kungl. Slottet). I samband med besöket hos överkommendanten ska högvakten paradera med högvaktens fana och för tillfället kommenderat spel. Avlämning och inspektion ska ske (dock utan att nationalhymner spelas). Vid mottagningsceremoni på Kungl. Slottet ska daglig dräkt bäras. Högtidsdräkt med sidogevär bärs på särskild order.
3. Vid svenskt officiellt svarsbesök på gästande fartyg ska, om inget annat angivits, A 1 paraddräkt med sidogevär bäras.
 - a. Vid eventuell mottagning på fartyget ska daglig dräkt bäras.
 - b. När man går ombord på fartyget ska den honnörsberättigade gå först och övriga följer efter i tjänsteställningsordning.
 - c. När man lämnar fartyget ska den honnörsberättigade gå sist och övriga i omvänd tjänsteställningsordning.
 - d. Medföljande bör gå bakom respektive officiell deltagare.
 - e. Vändning mot fartygets flagga i aktern och personlig hälsning ska göras omedelbart efter det man gått ombord respektive ska lämna fartyget.

Örlogsbesök i övriga delar av landet ska i tillämpliga delar genomföras enligt ovanstående.

REGLEMENTE

2.16.4. Svenska och utländska officiella besök vid förband (motsv.)

När statsministern, försvarsministern, överbefälhavaren, general/flaggman eller egen landshövding officiellt besöker förband ska, om inte annat meddelas, följande hedersbevisning ges:

Liten honnörsvakt ska paradera vid kanslihus, kasernvakt eller annan lämplig plats för ceremoniellt mottagande. Efter överenskommelse (enligt besöksprogram) får fanvakt (2+8) ersätta liten honnörsvakt.

Musikkår eller spel utnyttjas enligt förbandschefs bestämmande.

Motsvarande bör tillämpas vid civila chefers- (nivå CF 5 och högre) och ska tillämpas på utländska militära besök (nivå OF 5 och högre).

2.17. Internationella ceremonier

2.17.1. Allmänt

En ceremoni kan anses vara internationell om den anordnas av en internationell organisation eller om fler än två länder deltar. En internationell ceremoni kan äga rum i Sverige eller utomlands.

2.17.2. Genomförande

En internationell ceremoni som äger rum i Sverige och med Försvarsmakten som ansvarig myndighet ska genomföras i enlighet med Svenska bestämmelser för ceremoniordning.

- Tillstånd att bära uniform ska finnas för utländsk trupp.
- Tillstånd att i förekommande fall medföra eldhandvapen ska finnas.

En internationell ceremoni som äger rum utomlands ska genomföras i enlighet med värdlandets eller den internationella organisationens bestämmelser:

- Tillstånd att bära svensk uniform ska finnas.
- Tretungad svensk fana får efter tillstånd av Högkvarteret föras av svensk trupp.
- Fälttecken får föras av svensk trupp efter tillstånd av Högkvarteret.
- Tvärskuren svensk fana får föras efter tillstånd av värdlandet.
- Särskilt tillstånd krävs om eldhandvapen ska medföras.
- Samverkan med berörda förband ska genomföras före ceremonin.

2.17.3. Uppställning/formering

Vid gemensam uppställning ska kontingenter från olika länder grupperas i bokstavsordning efter ländernas namn på franska från höger flygel.

REGLEMENTE

2.18. Militär personals medverkan vid begravning

2.18.1. Historik

Vid begravning av kungliga och andra framträdande personer utvecklades tidigt stor pompa och ståt. Många hade militär anknytning, varför det var naturligt att krigsmakten var representerad. Det ceremoniel som då utvecklades har efter hand gett upphov till senare tiders sätt att under militära hedersbetygelser hedra den avlidne.

Särskilt under första delen av 1900-talet medförde bl.a. dödsfall under beredskapstjänst och epidemier ofta att militärbegravningar genomfördes. Denna form av hedersbetygelse har sedan dess förekommit allt mer sällan, främst beroende på färre dödsfall hos personal i tjänst.

Sedvänjan att en avliden militärs kista vid begravning ska bäras av den avlidnes kollegor är månghundraårig. Försvarsmakens främsta hyllning till en stupad kamrat eller en kamrat som deltagit i krig har sedan lång tid tillbaka varit att honnörssalvor avlossas vid dennes gravsättning.

2.18.2. Militärbegravning

Den som förolyckas eller stupar i tjänsten ska begravas genom militärbegravning såvida inte den avlidnes anhöriga önskar annorlunda. Militärbegravning kan även ske när annan i tjänst varande militär personal avlider.

Förbandschef erbjuder de anhöriga till den som stupar eller förolyckas i tjänsten att militärbegravning kan ske. Chefen fattar beslut om militärbegravning om de anhöriga gett uttryck för en sådan önskan.

Dekorationer

Vid militärbegravning ska kistan vara svept i en svensk örlogsflagga eller i en tvärskuren svensk flagga (vanligare och ofta mer praktiskt). Flaggans kors placeras mot huvudändan.

På flaggan placeras:

1. Huvudbonad (skärmmössa för specialistofficer och officer) placeras på kistans översta del, vänd mot fotändan.
2. Därunder (på ett hyende) utmärkelse- och eventuella utbildningstecken.
3. Underst placeras sidogevär för specialistofficer och officer eller bajonett för soldater, sjömän och gruppbefäl. Klingan vilande i baljan, längs med det gula fältet och med spetsen mot fotändan.

REGLEMENTE

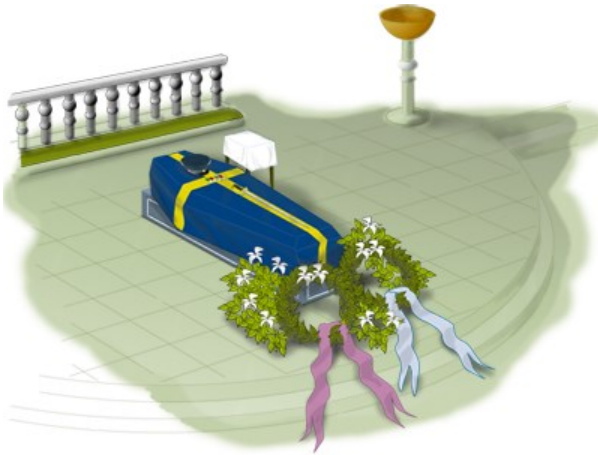

Bild 2:20 Svept kista med huvudbonad, utmärkelser och sidogevär

Blomsterkransar placeras inte på utan runt kista dekorerad för militärbegravning.

Honnörsstyrka

Förbandschef beordrar paradering med:

- Förbandets fana med 1:e och 2:e fanförare.
- Hedersvakt/kistbärare.
- Honnörsstyrka för avgivande av honnörssalvor (för därtill berättigad).
- Musikkår (om möjligt).

Även annan fanförare med exempelvis en kamratförenings fana, kan delta.

Sorgflor

Sorgflor på fana, marschtrummor och bastrumma ska endast anbringas vid statschefens begravning eller när så anbefalls av regeringen (vid statsbegravning).

Utrustning

Fanförare och hedersvakt vid kistan ska bära högtidsdräkt med sidogevär och utmärkelser (A 1) samt ha påtagen huvudbonad även inne i kyrkan. Ska hedersvakten vid kistan bära ut densamma ska sidogevär överlämnas till utrustningshållare innan kistan bärs ut. Hedersvakt utanför kyrkan ska bära trupparaddräkt samt vapen. Sorgtecken ska bäras.

Den som enskilt deltar i begravning i uniform, oavsett om denna är militärbegravning eller inte, ska vara klädd i daglig dräkt med sorgtecken om inte annat är beordrat. Som förstärkningsplagg bärs kappa.

Kistans bärande

Kistbärraravdelning (tillika hedersvakt) ska inspekteras och förövas före begravningen genom ansvarig chefs försorg.

REGLEMENTE

En kistbärraravdelning består av följande personal:

- Chef
- 6 bärare (eventuellt 8)
- 2 hållare av utrustning

Innan kistan ska bäras, plockar bärarna bort den avlidnes mössa, sidogevär, utmärkelser och eventuella dekorationer framför kistan samt överlämnar dessa till utrustningshållarna.

Eventuellt viks flaggan ceremoniellt om den avses överlämnas i kyrkan (motsv.) annars lämnas den kvar på kistan för att vikas hop i ett senare skede.

Kommandon ges tyst av chefen så att endast kistbärarna hör. Exercisrörelserna i kyrkan (motsv.) och i anslutning till kistan sker tyst och värdigt.

- När officer (specialistofficer) begravs ska kistan bäras av officerare (specialistofficerare).
- När menig eller gruppbefäl begravs ska kistan om möjligt bäras av kamrater ur dennes avdelning (grupp, pluton).

Vikning av flagga

Flaggan viks av två till fyra personer normalt uttagna ur kistbärraravdelningen. Svensk flagga ska vikas så att det färdiga flaggpaketet endast visar flaggans blå färg (R PARAD 2 2017).

Flaggan överlämnas till anhöriga vid lämpligt tillfälle och inte nödvändigtvis under själva begravningsgudstjänsten (motsv.) Flaggan ska i alla förekommande fall tas av före gravsättning eller eldbegängelse och anses som förbrukad för vidare användning.

Honnörssalvor

Om den avlidne deltagit i krig eller stupat i internationell tjänst (motsv.) får två honnörssalvor skjutas i samband med gravsättningen.

När honnörssalvor ska avges, ska detta göras av en beordrad liten honnörsvakt (får reduceras till för platsen lämplig storlek) som grupperats till plats i anslutning till graven, med ett skott i varje salva. Om gravsättning inte sker ska honnörssalvorna skjutas när överlämnandet sker (de tre skovlarna mull (motsv.).

REGLEMENTE

2.18.3. Genomförande

Militärbegravning med gravsättning

Bild 2:21 Exempel på gruppering med fanor

Moment Genomförande

1. Innan begravningen tar sin början marscherar fanförare (motsv.) och hedersvakt in. Fana förs struken fram till uppställningsplatsen i närheten av kistan.
2. När fanföraren (-arna) är på plats ska fanan(-orna) blottas och tas till givakt för att därefter tas ner till manöverställning.
3. Hedersvakten/kistbärare ska göra halt med tre (fyra) man på vardera sidan av kistan, göra vändning mot kistan, personlig hälsning, därefter vändning mot församlingen och inta lystring ställ.
4. Om kistan bärs in i kyrkan av hedersvakten/kistbärare (se nedan) vid begravningsgudstjänstens början ska fanan(-orna) föras till givakt.

Under begravningsakten ska fanföraren(-arna) utan kommando föra fanan(-orna) till givakt (hälsning med fana ska endast ske vid statsbegravning):

Anmärkning

Den förnämsta fanan placeras längst till höger om kistan (från församlingen sett vänster).

Fana(-or) placerad(e) heraldiskt sett till vänster om kistan får om de lokala förhållandena så kräver hållas med vänster hand.

Sidogevär ska bäras under gevär in.

Hedersvakt/kistbärare kan därefter stanna kvar vid kistan enligt ovan.

– När de närmaste anhöriga inträder i kyrkan.

– När överlämnandet till gravens ro sker (de tre skovlarna mull)

– När förbandschef i tal framför sin hyllning.

REGLEMENTE

Moment	Genomförande	Anmärkning
5.	Om kistan efter begravningsgudstjänstens slut omedelbart förs till gravsättning på kyrkogård, ska huvudbonad, utmärkelsetecken och sabel (motsv.) avlägsnas från densamma. Kistan bärs ut av hedersvakten, som föregås av fanföraren(-arna).	Om musikkår deltar ska den spela sorgmarsch (förstämda trummor) och marschera (64–66 steg/min) framför begravningsföljet till graven, där musiken slås av.
6.	Fanförare ska därefter ställa upp vid gravens huvudända. Eventuell honnørsstyrka för avgivande av honnörssalva och musikkår grupperar på anvisade platser.	Motsvarande ska i tillämpliga delar gälla om stoftet förs till bårbil för gravsättning på annan plats.
7.	Hedersvakt ska vanligen ställas upp på två linjer, dels utanför kyrka eller kapell, dels vid graven utan att där hindra förrättningen.	När begravningsprocessionen passerar ska givakt kommenderas, varefter hälsning sker.
8.	Vid graven görs halt vid gravöppningen och kistan ställs ned på nedhålningsrepen och stöttorna för att flaggan ska kunna avlägsnas (om detta inte gjorts tidigare). Flaggan viks ceremoniellt av hedersvakten/kistbärarna och överlämnas tillsammans med huvudbonad och utmärkelser till närmaste anhöriga i anslutning till minnesstund (motsv.) efter gravsättningen Därefter höjs kista, stöttor tas bort av medhjälpare och kistan sänks i graven (eventuellt under trumslagning).	Fanförare som intagit lämplig plats intar enskild ställning och för fanan (-orna) till givakt när kistan sänks i graven (samt under eventuella honnörssalvor).
9.	Chef för honnörsvakt kommenderar: Giv akt! varefter eventuella honnörssalvor avges. Efter honnörssalvor kommenderas: Lediga!	När kistan har sänkts ska hedersvakten göra personlig hälsning.
10.	Fanförare och övrig hedersbevisning kvarstår tills dess gravsättningen är avslutad. Igenkänningsignal och tapto blåses som avslutning av ceremonin.	Regementstrumslagare gör personlig hälsning när kistan sänks.

Högste närvarande militäre chef håller vid minnesstund (motsv.) kort minnestal samt överlämnar i förekommande fall över Försvarmaktens medalj för internationell tjänst, örlogsflaggan (ev.) samt återlämnar huvudbonad, utmärkelser och i förekommande fall den avlidnes egna sidogevär till närmaste anhörig.

REGLEMENTE

Vid borgerlig begravning genomförs ceremonin i tillämpliga delar.

Militärbegravning utan gravsättning

Genomförs i tillämpliga delar enligt vad som gäller för militärbegravning med gravsättning. I det fall stoftet efter begravningsgudstjänsten lämnas i kyrkan eller kapellet, ska fanförare och hedersvakt/kistbärare kvarstå tills övriga deltagare har lämnat kyrkan. Innan hedersvakten lämnar sin plats ska de göra vändning mot stoftet och utföra personlig hälsning och avslutar med att avlägsna flagga, huvudbonad, utmärkelser och sabel/bajonett från kistan varefter dessa lämnas till förbandschefen för överlämning till de anhöriga vid minnesstunden.

Vid borgerlig begravning genomförs ceremonin i tillämpliga delar.

Spridning av aska från avliden till sjöss

Enligt anvisningar för marina ceremonier.

2.18.4. Militär medverkan vid annan begravning

Begravning av militär personal som inte är i tjänst (d.v.s. avgått ur aktiv tjänst eller ur reserven) kan ske på liknande sätt som militärbegravning men förutsätter frivilligt deltagande från de som ska tjänstgöra.

1:e och (som reserv) 2:e fanförare med fälttecken och hedersvakt/kistbärare kan paradera efter frivilligt åtagande. Musikkår (hemvärnsmusikkår) kan delta efter särskild överenskommelse.

2.19. Medaljparad

Bild 2:22

2.19.1. Historik

Sedan lång tid tillbaka har medaljparader genomförts i samband med utdelning av medaljer och andra förtjänsttecken för tapperhet i strid eller andra utomordentliga förtjänster. Överlämnandet av medalj har alltid skett under högtidliga former.

2.19.2. Genomförande

Medaljparader bör genomföras i nära anslutning till den händelsen som föranledde medaljtilldelningen, så att sambandet understryks. Medaljparad kan samordnas med annan ceremoni, exempelvis vid uppställning på "Regementets dag", avtackning m.m. Musikkår eller spel bör medverka.

Om ceremonin genomförs på militärt område bör stor flaggning beordras.

Utförs medaljparad som enskild ceremoni eller om denna är av större omfattning (många medaljörer) får fanvakt med förbandets fana delta.

Framför förbandets front ställs vid behov bord med medaljerna och eventuella medaljdiplom. Förbandschef utdelar medaljen. Vid enskild medaljutdelning håller medaljutdelaren normalt ett kortare tal till medaljören.

Enstaka eller ett fåtal medaljer delas ut

Medaljör uppropas, springer fram och ställer upp på anvisad plats. Den som ska motta medalj stannar framför medaljutdelaren och hälsar med honnör.

Medaljutdelaren fäster medaljen på medaljörens bröst.

Eventuellt medaljdiplom mottas med höger hand och flyttas över till vänster hand varpå följer handskakning och honnör. Den som mottagit medalj gör helomvändning – mottar eventuella hyllningar (applåder) och återtar därefter med språng sin plats.

REGLEMENTE

Större antal medaljer delas ut

Medaljutdelaren går efter linjen. Medaljörerna intar efterhand enskild ställning varefter medaljutdelning sker enligt ovan. Vid utdelning av ett större antal medaljer kan särskild fästansordning användas för att påskynda utdelningen. När medaljerna utdelats och medaljutdelaren uttalat sig berömmande över utförda prestationer, utbringas ett fyrfaldigt leve för medaljörerna. Levet utförs av de närvarande med fyra hurrarop, eventuellt följda av fanfar.

2.20. Prisutdelning

2.20.1. Genomförande

Prisutdelning kan samordnas med annan ceremoni, exempelvis vid uppställning på regementets/flottiljens dag, avtackning m.m. Musikkår eller signalgivare bör medverka. I samband med annan ceremoni ska prisutdelning ske som sista punkt i programmet.

Om ceremonin genomförs på militärt område bör stor flaggning beordras.

Utförs prisutdelning som enskild ceremoni och denna är av större omfattning bör fanvakt med förbandets fana delta. Vid sådan ceremoni bör avlämning ske av en befattningshavare för alla enheter utom fanvakten, som alltid ska avlämnas av 1:e fanföraren. Framför förbandets front ställs vid behov bord med priser och andra belöningar.

Prisutdelning kan ske enligt följande:

1. Pristagare ropas upp, springer fram och ställer upp på anvisad plats.
2. Förbandschef (motsv.) utdelar pris(er) antingen direkt eller när samtliga i viss tävlingsgren ställt upp på linje.
3. Den som mottar pris stannar framför prisutdelaren och hälsar med honnör. Priset mottas med höger hand och flyttas över till vänster hand, varpå handskakning och honnör följer.
4. Går prisutdelaren efter ledet intas enskild ställning, varefter pristagare står kvar i ledet, i övrigt sker mottagande enligt ovan.
5. Den (de) som mottagit pris gör helomvändning – mottar eventuell hyllning (applåd) – och återtar därefter med språng sin plats.
6. Vid utdelning av ett större antal belöningar, exempelvis skyttemedaljer/ skyttemärken, penningbelöningar och premier, kan förbandschef (motsv.) dela ut ett antal till representanter för olika enheter. Därefter utdelas resten av belöningarna genom lägre chefs (chefers) försorg.
7. Sedan alla fått sina priser/belöningar och förbandschef (motsv.) uttalat sig berömmande över utförda prestationer utbringas ett fyrfaldigt leve för pristagarna. Levet besvaras av de närvarande med fyra hurrarop, eventuellt följda av fanfar och applåd.

REGLEMENTE

2.21. Examensparad

2.21.1. Genomförande

Examensparad genomförs i samband med att kurs avslutas. Tillvägagångssättet vid examensparad kan även ligga till grund för utdelning av utbildningstecken och facktecken med särskild examination, t ex flygförarvingar. Om ceremonin genomförs på militärt område bör stor flaggning beordras. Fanvakt och musikkår eller spel bör medverka

Framför förbandets front ställs vid behov bord med examensdiplom och/eller betyg.

Examensparad med mindre antal examinerade kan ske enligt följande:

Moment	Genomförande	Anmärkning
1.	Elev uppropas, springer fram och ställer upp på anvisad plats.	Den som mottar diplom/betyg stannar framför utdelaren och hälsar med honnör om vederbörande är i uniform med mössa.
2.	Skolchef (motsv.) utdelar diplom/betyget.	Diplomet/betyget mottas med höger hand och flyttas över till vänster hand, varpå handskakning och honnör följer. Går utdelaren efter ledet intas enskild ställning, varefter mottagaren står kvar i ledet.
3.	Den (de) som mottagit diplom/betyg gör helomvändning – mottar eventuell hyllning (applåd) – och återtar därefter med språng sin plats.	Går utdelaren efter ledet återgår eleven till lystringsställning

REGLEMENTE

3. Parader med fälttecken m.m

3.1. Historik

Bruket att föra fälttecken i den form vi idag tillämpar går i Europa tillbaka till 1500-talet. Varje kompani (motsv.) förde under 1500- och 1600-talen sitt eget fälttecken. Vid infanteriets enhet, fänikan, fördes fälttecken med samma benämning, medan kavalleriets enheter - och fälttecken - benämndes fana. Under 1600-talet förminskades dukarna och fick i allt väsentligt det utseende de har idag. De kom vid infanteriet att benämnas fana och vid kavalleriet standar. Dragonerna, som ursprungligen var infanteri som förflyttades uppsatt men stred till fots, förde tvåtungade dukar som omväxlande kallades dragonfana och dragonstandar. Benämningen dragonfana fastställdes senare.

Soldaterna var med faneden knutna till sitt fälttecken. Om detta förlorades till fienden kunde kompaniets lojalitet ifrågasättas. Fälttecknen överlämnades under ceremoniella former till förbandet, varvid faneden svors. Under slutet av 1600-talet började antalet fälttecken vid infanteriregementena att successivt minska, i Sverige till två fanor per bataljon (mellan 1714 och 1731). År 1819 minskades tilldelningen till en fana per bataljon och 1904 till en per regemente. Vid Gotlands nationalbeväring fanns dock kompanifanor kvar vid vissa kompanier även under 1800-talet. Bataljons- och regementsfanorna övertog de tidigare kompanifanornas roll och formella status.

Bevakning och försvar av fälttecken har alltid varit viktigt. Fälttecken har ursprungligen tjänat som samlande symbol och signalmedel på slagfältet samt var det tecken som man identifierade en befälhavare eller ett förband med. Fälttecknen fördes ända till sekelskiftet 1900 som tecken på att man väntade strid men också under fälttjänstövningar och i parad. När verksamheten var över troppades fälttecknet, d.v.s. rullades upp på sin stång. Under vanliga marscher och i förläggning var tecknen således aldrig blottade.

När förbanden förde flera fälttecken krävdes ett stort antal befäl och soldater för bevakning och försvar av dessa. Inom en bataljon uttogs fanvaktens soldater (fansoldater) ur bataljonens samtliga kompanier. När antalet fälttecken reducerades till ett vid varje självständigt förband (motsv.) minskades antalet befäl. Däremot behölls antalet soldater i fanvakten, normalt åtta soldater. Dessa åtta symboliserar att en soldat från varje kompani – i äldre tiders indelning av regemente som stridsenhet – deltar i försvaret av förbandets fälttecken, men var och är än i dag i praktiken en sammanhållet uttagen trupp.

Traditionen att föra fälttecknet i parad är en symbolhandling där fanans betydelse för förbandets identitet åminns. Fanmarsch har i sitt ursprung i att fälttecknet inför strid visades upp framför förbandets front så att alla soldater skulle komma ihåg hur det såg ut och därmed underlätta samling kring det egna fälttecknet.

REGLEMENTE

3.1.1. Grunder

Normalt förs fanan struken och eskorterad av fanvakt till uppställningsplats. Den ska blottas på kommando.

Fanvaktens plats ska vara på förbandets högra flygel alternativt framför fronten. Vid marsch ska fanvaktens plats vara framför förbandets tät.

När flera fanor grupperas tillsammans med enskilda fanförare och bildar en fond (fanborg) ska i förekommande fall en fana (den som förs i parad) förses med fanvakt.

Fanvakt bär trupperaddräkt och ska vara enhetligt beväpnad och om möjligt även med bajonett på eldhandvapen. Fältparaddräkt bärs vid paradering under fältförhållanden och av uppsuttna fanvakter.

1:e och 2:e fanförare ska bära sidogevär samt dagbricka m/1799 (armén och marinen) respektive dagtjänstecken m/38 (flygvapnet).

I fanvakt ingående befäl och soldater bör i möjligaste mån vara lika långa. Vid olika längd på soldaterna/sjömännen placeras de kortaste i mitten.

Inom marinen används benämningen flagga för tretungad svensk fana. Som kommandoord gäller de nedan föreskrivna med den skillnaden att ordet fana utbyts mot flagga t.ex. "parad för flaggan!"

3.2. Fanvakter

3.2.1. Fanvakt

Består av en 1:e (officer och bör vara lägst löjtnant) och en 2:e fanförare (specialistofficer) samt 8 soldater. Inrättning sker med armlängds lucka och avstånd.

Bild 3:1 Fanvakt

3.2.2. Liten fanvakt

Består av en 1:e (officer och bör vara lägst löjtnant) och en 2:e fanförare (specialistofficer) samt 4 soldater. Inrättning sker med armlängds lucka och 1.25 m avstånd.

REGLEMENTE

3.2.3. Officersfanvakt

Består av en 1:e (officer och bör vara lägst löjtnant), en 2:e fanförare (specialistofficer) och en 3:e fanförare (specialistofficer). Officersfanvakt ska vara enhetligt utrustad med sidogevär. Utrustningen inom en "försvarsgrensmixad" officersfanvakt ska följa respektive försvarsgrens uniformsbestämmelser. Inrättning sker med armlängds lucka och 1.25 m avstånd.

Bild 3:2 Officersfanvakt

3.2.4. Enskild fanförare

Består av en 1:e fanförare (officer och bör vara lägst löjtnant). En 2:e fanförare (specialistofficer) bör avdelas i reserv. Enskild fanförare (motsv.) bär i regel A 1, högtidsdräkt (vita handskar, paradskärp och skärmössa) och sidogevär.

3.2.5. Två fälttecken i samma fanvakt

Förband som för två officiella fälttecken får ordna fanvakten med båda fälttecknen i samma vakt. 1:e och 2:e fanförare till respektive fälttecken samt 4 gruppbefäl/meniga till varje tecken bildar en fanvakt typ 2. Inrättning sker med armlängds lucka och 1.25 m avstånd.

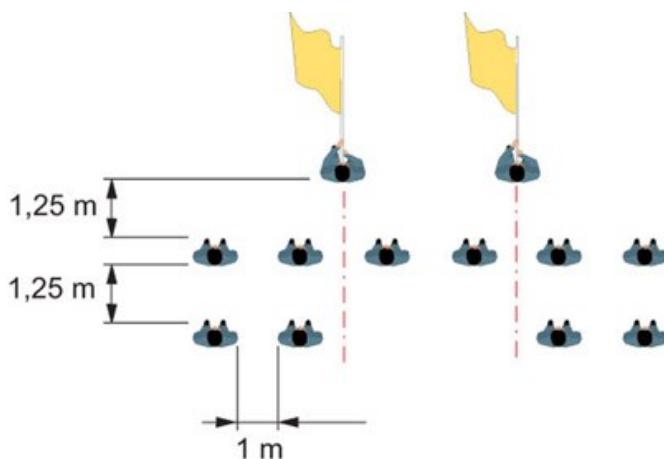

Bild 3:3 Fanvakt typ 2

REGLEMENTE

3.2.6. Fanvakt i fordon

**Vaktfana ska brukas vid uppsutten fanvakt.
Bajonett får inte vara fastsatt på eldhandvapen när fanvakten är uppsutten i stridsfordon!**

Stridsvagnsförband

Fanvakt vid förband med stridsvagn ordnas med:

- 1:e fanförare stående i tornluckan
- Fanvakten (4–6 gruppbefäl/meniga) ordnas i ett stridsfordon som följer 25 m bakom stridsvagnen.
- 2:e fanförare ska stå i vagnschefens lucka och fanvaktens manskap på två linjer i transportutrymmet.

Bild 3:4 Uppsutten fanvakt

Stridsfordon och övriga fordon

Fanvakt vid förband med stridsfordon ordnas med:

- 1:e fanförare i vagnschefens lucka och fanvaktens manskap på två led i transportutrymmet med 2:e fanförare längst bak

Fanvakt vid motorförband i övrigt ordnas enligt ovan i tillämpliga delar på ett eller två motorfordon.

Fordon på vilket fana förs får framföras med en hastighet av högst 20 km/tim.

REGLEMENTE

3.3. Genomförande

3.3.1. Förberedelser

Fanan, som vanligtvis förvaras i förbandschefens/stabschefens tjänsterum eller på annan plats i kanslihus (motsv.), hämtas av 1:e eller 2:e fanförelare. Normalt ska fanvakten vara samlad utanför kanslihuset (motsv.) och fanvakten påbörjar sin uppgift omedelbart när fanförelaren ansluter med fanan.

1. Bajonett på genomförelse när fanvakten ställer upp för vakttjänsten och tas av då fanförelaren utgår för att återställa fanan
2. Fana ska under marsch till ceremoni normalt föras struken av 2:e fanförelare.
3. Fanförelare som inte bär fana gör gevär ut samtidigt som fanvakten beordras göra bajonett på.

3.3.2. Parad för fana

Parad för fanan genomförelse sedan chef kommenderat: **Giv akt!** och **Parad för fanan!**

När fanan är i behörig ställning, kommenderar chefen: **Skyldra – gevär!**

Musikkåren blåser (slår) respektive försvarsgrens paradmarsch och envar ska efter huvudvridning rikta blicken mot fanan och befäl framför trupp såväl som enskilt uppträdande militär personal ska göra personlig hälsning med rättning på förbandschef (motsv.).

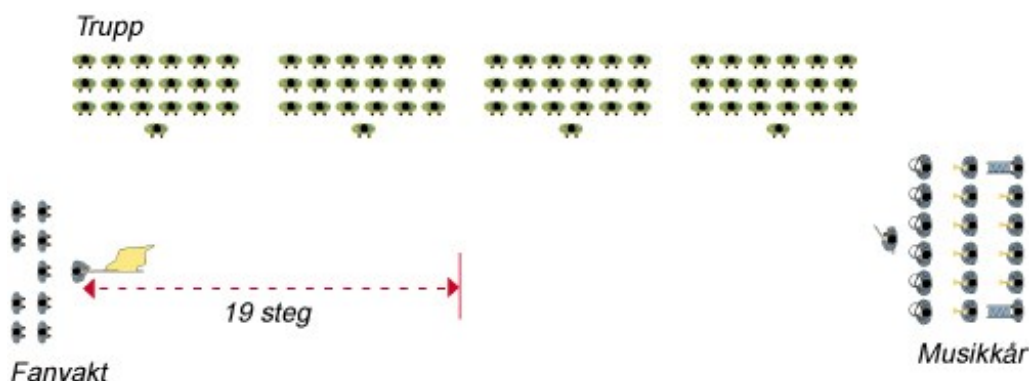

Bild 3:5 Parad för fanan

Moment Genomförande

1. Armén

1:e fanförelaren gör marschantråde på musikens femte takt.

Marinen

Vid kommando **Parad för flaggan/fanan!** för befäl med sabel denna till ställningen "parad". Sabeln hålls i denna ställning under den tid stor salut inte görelse och intill dess att paraden avslutats. På kommando: **Skyldra – gevär!** gör 1:e flagg(fan)förelaren marschantråde på flottans paradmarschs första takt.

Verkställighetsordet "gevär" ska här likställas med verkställighetsordet "marsch" för att samtidigt mellan musik och flaggförelare ska uppnås.

REGLEMENTE

Moment Genomförande

2. Marscherar 19 steg rakt fram i noggrann marsch.
3. På det 20:e steget görs halt (höger fot sätts med tryckning intill den vänstra).
Utan vidare uppehåll sker sedan vändning varvid det högra benet tar ett kort steg framåt och vändning med fana genomförs.
4. Gör uppehåll som i tid motsvarar 12 steg (6 takter) i den noggranna marschens tempo.
5. Marscherar 19 steg tillbaka i noggrann marsch
6. På det 20:e steget gör 1:e fanförelaren halt (höger fot sätts med tryckning intill den vänstra)
Utan vidare uppehåll sker sedan vändning varvid det högra benet tar ett kort steg framåt och vändning motsvarande helt om halt genomförs.

Anmärkningar

Vid vändning ska fana föras så att fänduken hänger fritt. Om fänduken "hänger upp" sig på stängen ska den skakas loss vid lämpligt tillfälle (exempelvis vid halt efter vändning).

2:e fanförelare hälsar med stor salut respektive honnör (flygvapnet om stickert bärs) från 1:e fanförelarens marschanträde tills denne åter är på plats.

När 1:e fanförelare intagit sin plats upphör hälsningen (huvudvridningen) och musikkåren slutar att blåsa (slå).

Paradmarsch avslutas med kommando: **I armen – gevär!** och därefter: **Lystring – ställ!**

Parad för fanan på stället

Saknas utrymme för att genomföra parad för fanan ska fanan blottas på stället.

Blottande av fana sker på kommando: **Giv akt! Blotta fanan!**

1:e fanförelare för fanan till ställning "givakt".

Finns musikkår eller signalgivare ska paradmarsch spelas.

3.3.3. Troppning

Troppning innebär inte att fanan tas ur bruk om det inte sker i samband med tilldelning av nytt fälttecken.

Utöver högvaktstjänst ska fanor i regel endast troppas efter ceremonier som rör sig om avslutning, examen eller liknande. Förbandschef ska från fall till fall avgöra om fälttecknet ska troppas.

När ceremoni inte omfattar troppning, ska fana föras blottad från uppställningsplatsen och därefter troppas (rullas ihop) utan särskilda ceremonier.

För högvakt gäller särskilda bestämmelser.

REGLEMENTE

Bild 3:6 Fana fälld för troppning

Armén och flygvapnet

Parad för fanan genomförs i noggrann marsch med vändning enligt parad för fanan.

1. Efter vändningen lyfts fanan lodrätt och fälls rakt ut åt vänster. Disponeras musik fälls fanan först sedan musikkår eller signalgivare slagit av musiken.
2. När fanföraren fällt fanan slås eller spelas troppsignal varvid fanföraren anträder troppningsmarsch varvid fanan rullas ihop.
3. 1:e fanförare gör halt framför 2:e fanförare, som då avslutar sin hälsning, gör gevär in och mottar den hoprullade fanan av 1:e fanföraren.
4. 1:e fanförare gör därefter helt om, intar enskild ställning och gör gevär ut. 2:e fanförare lägger fanan på axeln.

När fanföraren gjort halt framför 2:e fanföraren ska musiken slå av.

Hälsning ska ske på samma sätt som vid parad för fanan.

Marinen

Paradmarschen genomförs i noggrann marsch med vändning enligt "parad för fana".

Under troppningsmarsch (vanlig marsch med förkortad steglängd i ett tempo av 126–128 steg/minut) hålls flaggan i givakt, och efter att 1:e flaggförare gjort helomvändning framför fanvakten upphör hälsningen (sablars tas till parad, honnör upphör, huvudvridning rakt fram verkställs) och musiken slutar spela.

1. 2:e flaggförare gör gevär in. 1:e flaggförare för stängen till lodrät ställning och faller den åt vänster (parallellt med fronten) och till ungefär horisontellt läge, utan att duken vidrör marken
2. Musiken slår tropp. 1:e flaggförare rullar ihop flaggan
3. Musiken slår av. 1:e flaggförare överlämnar flaggan till 2:e flaggförare, gör gevär ut och tar sabeln till parad. 2:e flaggförare lägger flaggan på axeln

Hälsning ska ske på samma sätt som vid parad för flaggan.

REGLEMENTE

Troppning på stället

Fana kan troppas på stället utan att 1:e fanförare förflyttar sig från sin plats framför fanvakten.

Kommando: **Troppa fanan (fanorna)!**

1. 1:e fanförare fäller fanan och rullar ihop fänduken, 2:e fanförare gör gevär in.
2. 1:e fanförare gör helomvändning och överlämna fanan till 2:e fanförare
3. 1:e fanförare gör helt om, intar enskild ställning och gör gevär ut.
4. 2:e fanförare lägger fanan på axeln.

3.3.4. Fanmarsch

Chefen kommenderar: **Giv akt!** och därefter: **Fanmarsch!**

1. Musikkåren spelar förbandets marsch.
2. 1:e fanförare tar fanan till ställning givakt och anträder marschen när musikkåren slagit signalen framåt marsch. 2:e fanförare gör "liten salut" med sabeln respektive honnör (flygvapnet om stickert förs som sidogevär).
3. 1:e fanförare marscherar i takt med musiken (112–114 steg/minut) mot förbandets högra flygel och marscherar utan avbrott framför förbandets front (framför kompanichefer/motsv.).
4. Högre chefer gör helt om så att fanan kan följas med blicken. 1:e fanförare ska under marschen efter hand svänga in i ny marschriktning.
5. 2:e fanförare gör återigen "liten salut" respektive honnör (flygvapnet) när 1:e fanförare är på inmarsch mot fanvakten och intill dess att denne återgått till plats framför fanvakten.
6. Vid återkomst till fanvakten ska 1:e fanförare göra halt och vändning.

Befäl utanför trupp ska efter hand göra personlig hälsning och envar ska efter huvudvridning rikta blicken mot fanan.

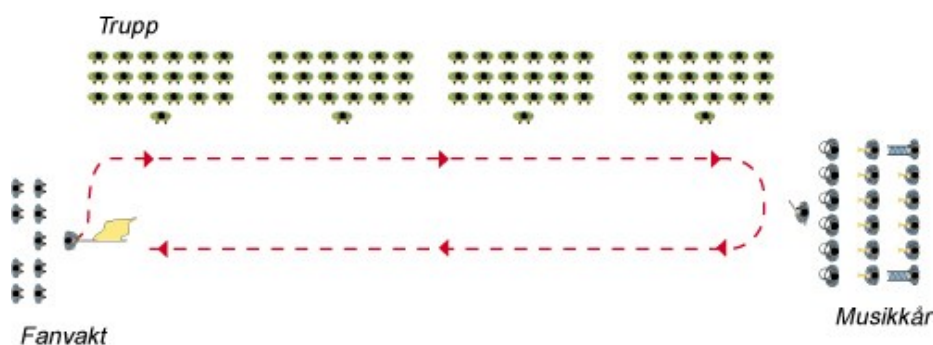

Bild 3:7 Fanmarsch

REGLEMENTE

3.4. Kommandotecken

Kommandotecken ska vid formering på linje normalt föras i anslutning till vederbörande chef (bakom och snett till höger). På stället och under marsch hålls kommandotecken lodrätt på kroppens högra sida med högra armen sträckt vid sidan. Vid behov och under marsch fattar vänster hand stängen (i höjd med höger axel) och stödjer kommandotecknet.

3.5. Kompanitecken

Kompanitecken (fanor) förs endast vid interna ceremonier och får inte ersätta förbandets fälttecken som samlande symbol.

3.5.1. Grunder

Under andra delen av 1900-talet återupptogs på enskilda initiativ inom förbanden bruket att föra kompanitecken. Kompanier för dukar som samlande symbol och riktmärken för enheten. Dukarna har inte samma status som fälttecknen (fana, flagga, standar och dragonfana) och f.d. fälttecken (officiella bataljonsfanor för krigs- och hemvärnsförband) och benämns därför kompanitecken.

3.5.2. Förande

Kompanitecken ska vid uppställning på linje, normalt föras av högra flygelkarlen i första linjen.

Kompanitecken ska vid uppställning på kolonn, normalt föras av högra främre flygelkarlen.

Kompanitecken förs aldrig framför kompaniets front och förses inte med särskild vakt.

Hälsning med eller på kompanitecken får inte ske.

Redaktionell information

Ändringar utgående från beslut fattade efterhand, inkomna svar på läsunderlag och språklig revidering har genomförts av redaktören, förvaltare Patrik Laestadius.

Reglementet har i sin slutliga form sakgranskats av chefen för Kommendantstaben överstelöjtnant Richard Beck-Friis och Livgardets ceremoniofficer, major Hans Augustin.

REGLEMENTE

Bildförteckning

I denna publikation förkommer följande bilder med verkshöjd;

Fotografer anges med namn och organisatorisk tillhörighet.

Kapitel 1

Bild nr	Fotograf	Notering
1:1	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten
1:2	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten
1:3	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten
1:4	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten
1:5	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten
1:6	Combat Camera	Försvarmakten
1:7	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten
1:8	Henrik Garlöv	Försvarmakten, Combat Camera
1:9	Jimmy Croona	Försvarmakten, Combat Camera
1:10	Combat Camera	Försvarmakten
1:11	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten
1:12	CerI FM 2010	Försvarmakten
1:13	Combat Camera	Försvarmakten
1:14	Illustration	CerI FM 2010
1:15	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten
1:16	Ulla-Lena Ahlsten	Försvarmakten

Kapitel 3

Bild nr	Fotograf	Notering
3:1	Lars Sjögren	Fårö foto
3:2	Lars Sjögren	Fårö foto
3:3	Illustration CerI FM 2010	Försvarmakten
3:4	Lars Sjögren	Fårö foto
3:5	Illustration CerI FM 2010	Försvarmakten
3:6	Peppe Ericsson	Studio Ljusspel
3:7	Illustration	CerI FM 2010

Litteratur/Källförteckning

Stiftelsen Sveriges Nationaldag. Flaggan och Fanan. Lund 1999

Lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar (SFS 1970:498)

Lag om beteckningen försvarsmakten (SFS 1974:615)

Lag om Sveriges flagga (SFS 1982:269)

Lag om Sveriges riksvapen (SFS 1982:268)

Förordning om vissa officiella beteckningar (SFS 1976:100)

Förordning om allmänna flaggdagar (SFS, 1982:270)

Förordning med riktlinjer för färgnyanserna i Sveriges flagga (SFS 1983:826)

Förordning om salut (SFS 1996:931)

Förordning med bestämmelser för Försvarsmaktens personal (SFS 1996:927, ändrad: t.o.m. SFS 2010:652)

Källor inom Försvarsmakten

Lärobok i sjömanskap, MARIN (M7734-318001)

Ceremoni instruktion för Försvarsmakten 2010. UTB (HKV: 2010-12-21, 09 831:69672)

Ceremonireglemente del 8, Högvaktsinstruktion 2006. UTB (LG: 2006, 09 811:23)

Arméreglemente del 1, Grunder (M7741-100511), Berlings Arlövn1984

Exercisreglemente för Infanteriet 1927. Kungl. Maj:t

Exercisreglemente för Infanteriet 1895. Kungl. Maj:t

Regler, bestämmelser och handböcker som påverkat innehållet i detta reglemente

FFS Förordning om fanor, tecken och skyltar m.m. inom Försvarsmakten (FFS 1994:21)
 Överbefälhavarens kungörelse om fanor och standar m m inom Försvarsmakten (FFS 1983:40)
 Försvarsmaktens föreskrifter om flaggning (FFS 1999:04)
 Försvarsmaktens föreskrifter med instruktion för överkommendanten och kommandanten i Stockholm (FFS 2005:6)

FIB -

Reglemente Uniformsbestämmelser 2015. UTB (FM2015-350014)

Manual -

Handbok Handbok Markstrid – Taktiska/Fältmässiga Grunder 2016, ARMÉ (FM2016-6309:3)

Syftet med serien av reglementen och handböcker "Parad" (PARAD 1/8) är att utgöra Försvarsmaktens gemensamma grund för formellt uppträdande i sluten ordning, parader och myndighetens traditionsvård. Arméns, marinens och flygvapnets olika traditioner har i det längsta omhändertagits och endast förändrats där enhetlighet inom Försvarsmakten är särskilt påkallad.

Reglementena innehåller bindande bestämmelser och förhållningssätt för Försvarsmaktens uppträdande i ceremoniella sammanhang. Handböckerna innehåller anvisningar med förklaringar och beskrivningar för tjänstens genomförande.

Deltagande i statsceremonier är en av Försvarsmaktens uppgifter och genomförande av förbandsvisa ceremonier och traditionsvård är en del av den militära miljön och utgör en del i myndighetens vård av sitt kulturarv. Ceremonier och sättet att utföra dem uppmärksammas av försvarsmaktens personal, allmänheten och av utländska turister, gäster och observatörer. Väl genomförda bidrar de till att skapa respekt för Försvarsmakten och stärker deltagarnas känsla för förbandsandan.